Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 23 Ljubljana, petek 29. januarja 1943-XXI Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti corr. Post. No. 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Živahno izvidniško delovanje v Tunisu

Zavrnjen napad sovražnikovih oklopnih voz — Malta ponovno bombardirana — Potopljen sovražnikov parnik

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 28. januarja naslednje 978. vojno poročilo:

V Tripolitaniji ni bilo pomembnih akcij: nemški lovci so v boju sestrelili 5 »Curtissov«.

V Tunisu oživljeno izvidniško delovanje z obeh strani; sovražna oklopna sredstva so bila odbita s strojniškim ognjem.

Pomorsko oporišče v La Valletti (Malta) je bombardiral neki naš italski oddelek.

Britanska letala so izvršila polete nad Roccello Marino, Siderno in Giojoso (Reggio Calabria), kjer so odvrgla nekoliko rušilnih bomb in s strojnicami obstreljevala dva vlaka. Od eksplozivnih krogel je bilo zadetih 14 ljudi, med njimi eden smrtno, 13 pa je ranjenih.

Takisto je bil s strojnicami obstreljevan vlak med Cassibile in Avolo (Siracuza) ter postaja v Brolu (Messina). Javljajo eno smrtno žrtev in nekoliko ranjencev. Na progi Vittoria—Ragusa je neko drugo letalo izstrelilo nekoliko rafalov iz strojnice, bilo pa je zadeto od protiletalske obrambe ter se je zrušilo v plamenih.

Z raznih vojnih nalog se dve naši letali nista vrnili.

S vražni parnik srednje tonaže, o katerem je bilo rečeno v včerajšnjem uradnem poročilu, da ga je zadela neka letalska torpedovka pod poveljstvom poročnika pilota Battiste Mure, je bil potopljen.

Anglosaški pohlep po portugalski posesti

Azorski otoki predmet ameriških in angleških načrtov proti Iberskemu polotoku

La Linea, 28. jan. Batista, bivši narednik, ki je po spletkah postal predsednik Kube, je operetna figura, ki ne zasluži nobene politične pozornosti. Res je, da je sprožil predlog o zasedbi Iberskega polotoka, ko se je vračal od razgovorov z Rooseveltom, in je torej govoril v imenu drugih, vse dvome pa so kasneje razpršile izjave Roosevelta samega, ki je potrdil nedotakljivost Španije in Portugalske. Na te izjave pa so Iberci, ki ne zaupajo preveč, odgovorili s sklenitvijo »iberskega pakta« ali blokom obeh iberskih držav. Vsekakor drži, da je tedaj spregovoril tudi pustolovec, po imenu Batista, bivši narednik, čegar izjav pa španski listi niso smatrali za resne.

Sedaj pa ne gre več samo za operetno figuro. Spregovoril je mož odgovornosti, viceadmiral severnoameriške mornarice Clark Woorward. Ta mornariški oficir je najprej izjavil, da se bo zmaga nasmejala »onemu vojnemu taboru, ki se bo lahko poslužil pomorskih oporišč na Atlantiku da bi preprečil promet sovražniku in poslal z njih orožje in vojake na operacijsko področje«, nakar je izrecno dejal, da bi moglo »azorsko otočje od trenutka do trenutka spremeniti svojega gospodarja in pasti v roke združenih narodov«. Severnoameriški admiral je še pripomnil, — seveda brez poznavanja zemljepisja in zgodovine, — da predstavlja Azorsko otočje strateška oporišča, ki nadzirajo življenjsko važna pomorska pota. V rokah Zedinjenih držav, Anglije in Brazilije bi mogle te postojanke tvoriti mogočne trdnjave za obrambo in za zavojevanje novih oporišč, s katerih bi bilo potem mogoče napredovati proti Iberskemu polotoku, ko bi napočila ura »drugega bojišča«. Portugalska, je dodal podadmiral, se trenutno nahaja v kaj kočljivem položaju; nedotaknjenost njenega ozemlja in njena politična neodvisnost bi utegnili biti pod vplivom okoliščin in strateškega položaja vojne. Svoj govor je podadmiral zaključil z izjavo, da bi moglo sodelovanje Brazilije dovesti do uresničenja zavezniškega načrta.

To pot, kakor smo rekli, ne govori več Batista, operetna figura, temveč severnoameriški podadmiral, ki slovesno zatrjuje, da Azorsko otočje ne bo več pripadalo Portugalski, temveč bo celo odskočna deska za invazijo v Evropo, ki naj bi se izvršila preko obeh mostišč. Portugalske in Španije. Španija in Portugalska pa sta na to odgovorili z »iberskim blokom«, z napovedjo, da se bosta v vsakem primeru uprli z orožjem proti poskusu invazije.

Ta nesramna objava zavzetja Azorskega otočja je sicer ameriškega izvora, toda prva odkritja o tem je napravil neki dunajski list, ki je razširil vest, da ima Anglija iste piratske namene. Ta odkritja je že 5. decembra 1937 napravil dunajski list »Neues Wiener Journal«, ki je tedaj iz Pariza objavil naslednjo vest: »Iz važnega dokumenta, ki ga je prvi lord angleške admiralitete naslovil na visoka poveljništva angleškega brodovja izhajajo zaskrbljenost in načrti Anglije glede na mednarodni politični in pomorski položaj. Dokument je izredne važnosti spričo njegovih navedb o angleških namerah v bližnji bodočnosti. Okrožnica se zaključuje z opazko, da namerava angleška vlada v primernem trenutku priključiti svoji posesti Palestino in Azorsko otočje, zlasti otok Horta (Fayal). Angleška vlada si hoče s tem zagotoviti svobodo atlantskih pomorskih poti, to pa zaradi zelo nevarne možnosti, da bi se tega otočja poslužila kaka sovražna sila kot oporišča za podmornice, medtem ko je na drugi strani le malo verjetnosti, da bi bil mogoč v tem vprašanju sporazum s portugalsko vlado samo. Dokument, za katerega so zvedeli v nekaterih mednarodnih vojaških krogih in o čigar verodostojnosti ni nikakega dvoma, je zbudil velik vtis.«

Kakor vidimo, ne gre torej, kakor bi se moglo zdeti prvi hip, za ameriški načrt, temveč za tipično angleško nakano, saj je bil napravljen že v decembru l. 1937, torej takoj po abesinski vojni (Corriere della Sera.)

Bojne sile nankinške vlade

Doslej je prestopilo že 600.000 Čangkajškovih vojakov na stran nacionalne Kitajske

Tokio, 28. jan. s. V zadnji številki glasila obveščevalnega urada objavlja tiskovni odsek japonske vojske nekatere podatke o moči oboroženih sil, ki so na razpolago nankinški vladi. Po poročilih iz Nankinga je ta vlada v kratkem času svojega obstoja organizirala veliko moderno voisko in mornarico z več ko 16 vojnimi ladjami, 36 topničarkami in 6 linijskimi ladjami. Vojska šteje nad 42 divizij, 4 neodvisne brigade in 13 neodvisnih armadnih zborov. V severni Kitajski je razen tega 12 armadnih zborov in 8 samostojnih armadnih zborov, ki imajo vsi moderno orožje. Te sile podpirajo japonske oborožene sile pri uničevanju tolp, ki vodijo gverilsko vojno. Te čete vzdržujejo tudi javni red.

Takoj po vrnitvi narodne vlade v staro glavno mesto Nanking se je pričelo ustanavljanje vojske, potem ko se je položaj nankinške vlade utrdil tudi v inozemstvu. Od tega časa je vsak dan naraščalo število Čangkajškovih generalov in vojakov, ki so se pridružili nacionalni vladi deloma tudi zaradi dela predsednika Vangčingveja. Čangkajškovi oddelki, ki so se pridružili nankinški vladi, tvorijo 20 divizij, 6 neodvisnih brigad in 3 neodvisne armadne zbore s skupno 600.000 mož. Kakor poudarja članek tiskovnega odseka, je v severni Kitajski samo 50.000 mož teh čet. Gverilski oddelki, ki so se pod poveljstvom generala Likianga javili na razpolago nacionalni vladi, štejejo 30.000 mož. General Sunliangčeng, ki je prešel preteklo poletje s svojimi oficirji k narodni Kitajski, je sedaj poveljnik drugega nankinškega armadnega zbora.

Sestanek diplomatov v Nankingu

Šanghaj, 27. jan. s. Veleposlanik Italije grof Taliani de Marchio v Nankingu je priredil sprejem na čast kitajskemu zunanjemu ministru dr. Kuminiju, veleposlaniku Japonske Sigemicu in Ekscelenci Stahmeru ki odhajajo na novo veleposlaniško mesto Nemčije v Tokio. Sprejema so se udeležili podaniki Nemčije, Španije, Danske in visoki fukcionarji nankinškega zunanjega ministrstva in mnogo italijanskih, nemških, japonskih in kitajskih odličnikov.

Samostojno poveljništvo letalstva japonske mornarice

Tokio, 27. jan. s. Tisk podčrtava važnost cesarskega odloka, s katerim se ustanavlja novo samostojno poveljništvo letalskih sil japonske mornarice, ki je doslej bilo podrejeno raznim obrambnim poveljništvom in mornariškim odsekom. Listi opozarjajo tudi na sklep o popolnjenju načina za novačenje in vežbanje pilotov mornariškega letalstva.

Vojaške izgube Avstralije

Saigon, 27. jan. s. V predstavniški zbornici je avstralski minister Curtin naznanil, da je Avstralija od pričetka vojne do 31. decembra lanskega leta izgubila 30.718 vojakov, ki so padli ali se pogrešajo, 12.370 pa je bilo ranjenih.

Boljševiško rovarjenje na Bližnjem vzhodu

Ankara, 27. jan. s. V državah Bližnjega vzhoda je propagandno udejstvovanje Sovjetske zveze vsak dan jačje. Gre za podzemeljsko delo zlasti v krogih intelektualcev in mladine, in sicer s pomočjo predavanj in člankov v listih in revijah. Tako propagandno delo se opravlja zlasti v Siriji in Libanonu, izkoriščajoč nerede in spore med Angleži. Američani in degolisti v teh dveh državah. Moskva se naslanja v obeh državah na komunistično stranko, ki je bila svoj čas razpuščena, zdaj pa je zopet zakonito priznana. Moskva se poslužuje tudi raznih drugih organizacij. To delo pa med prebivalstvom Bližnjega vzhoda ni naletelo na ugoden sprejem. Predvsem so tu pripadniki boljševizma Židje, ostali sledbeniki prihajajo iz Armencev in raznih etničnih skupin ki žive v slabih razmerah in jih propaganda komunističnih obljub kmalu navduši. Tudi v Palestini ima boljševizem svoje zaščitnike v Židih. Arabci pa so odločno proti moskovski ideologiji in propagandi.

NOV USPEH NEMŠKIH PODMORNIC

Na Atlantskem in Sredozemskem morju so spet potopile 16 prevoznih ladij s skupno 103.000 tonami

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. jan. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje izredno poročilo:

Nemške podmornice s potopile v Sredozemskem morju in v Severnem morju 6 ladij s skupno 28.000 tonami, ki so pripadale majhnim, a močno zaščitenim oskrbovalnim konvojem.

Na Atlantiku so podmornice nadalje uničile kljub velikim viharjem med Grenlandijo in ekvatorjem 10 ladij s skupno 75.000 tonami.

S tem je sovražnik izgubil 16 ladij s skupno 103.000 tonami.

•

Berlin, 27. jan. s. Glede izrednega nemškega poročila o uspehih nemških podmornic se doznavajo iz vojaškega vira naslednje podrobnosti:

Podmornice nadaljujejo svoja zmagovita potovanja z napadi na močno zaščitene sovražne konvoje od Atlantika do Severnega in do Sredozemskega morja. Na največjem prizorišču borb so nemške podmornice navzlic divjanju silnih snežnih viharjev zaradi katerih so okoliščine vidljivosti izredno težavne in skoraj onemogočajo napade na kako sovražno brodovje, vendarle povsod budno na straži ter so dosegle uspehe omenjene v izrednem vojnem poročilu.

Neka nemška podmornica, ki je bila v osrednjem predelu Atlantika, je podnevi napadla petrolejsko ladjo z 10.000 tonami, ki je bila s polnim tovorom na poti iz Amerike v Afriko. Torpedi so petrolejsko ladjo zadeli, nakar je nastala na ladji eksplozija in se je ladja potopila. Kakor poroča Mednarodna obveščevalna agencija, so nemške podmornice potopile navzlic orkanom še nadaljnji dve petrolejski ladji, ki sta bili natovorjeni vsaka s 15.000 tonami goriva.

Buenos Aires, 28. jan. s. »La Nacion« opisuje veliko vznemirjenje zaveznikov zaradi neprekinjenega delovanja podmornic in poudarja, da smatrajo visoki vojaški krogi v Ameriki, da so le bežnega pomena in da nimajo nikake cene vse zmage zaveznikov na kopnini, kajti prava nevarnost obstoji v pomorski vojni na Atlantiku. Vojaški krogi Zedinjenih držav priznavajo, da se podmorniško orožje vsak mesec pomnoži za kakih 30 novozgrajenih enot, medtem ko nove gradnje trgovskih ladij v ameriških ladjedelnicah ne zadostujejo, da bi zamašile vrzeli, ki jih sproti napravljajo potopitve. List končuje z ugotovitvijo, da je največja nevarnost v potapljanju petrolejskih ladij, ki se najteže nadomeste.

Hud sovjetski poraz ob Ilmenskem jezeru

Večja sovražnikova skupina obkoljena — 515 tankov uničenih v dveh mesecih — Kot med Maničem in Donom očiščen sovražnika

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. jan. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na žariščih obrambne bitke na vzhodu se naše armade upirajo no majno v najtežjih vremenskih okoliščinah in pogojih za borbo vsem napadom sovražnika.

V Stalingradu je junaški odpor branilcev nezlomljen. Sovjetski napadi iz zapadne strani so se zrušili z najhujšimi izgubami za sovražnika.

Tudi močni sovjetski napadi na zapadnem Kavkazu, ki so jih podpirala bojna letala in oklopne sile, so se izjalovili.

Na stepi jugovzhodno od Maniča so oklopne sile zavrnile močne sovražnikove napade, pri čemer se je posrečilo neki strelski diviziji očistiti kot med Maničem in Donom zadnjih ostankov sovražnika.

Težki boji zapadno od Voroneža se nadaljujejo z nezmanjšano silo. Po zavrnitvi vseh poskusov za obkoljitev so se naše čete točno po povelju umaknile na novo skrajšano fronto. Močni oddelki letalstva so tukaj uspešno posegali v boje na kopnem in prizadeli sovražniku hude izgube ljudi in materiala.

V srednjem odseku fronte samo krajevno bojno delovanje.

Južno od Ilmenskega jezera so ostali od 25. novembra dalje z veliko premočjo podvzeti napadi sovražnika brez uspeha. Oddelki vojske pod vodstvom generalnega polkovnika Buscha so tukaj v najtežjih pogojih za borbo ter v ostrem mrazu in snežnih metežih obdržali vse svoje postojanke. V zadnjih dneh je bila v tej bitki obkoljena večja sovražnikova skupina. Od 28. novembra je bilo na tem področju uničenih 515 oklopnih voz, privedenih mnogo ujetnikov ter ogromno plena, predvsem težkega in lahkega pehotnega orožja in tudi drugih vojnih potrebščin. Krvave izgube sovražnika so bile izredno velike.

V bitki ob Ladoškem jezeru je sovražnik obnovil na široki fronti svoje napade z motoriziranimi in pehotnimi silami, vendar je bil povsod krvavo zavrnjen in je izgubil pri tem 19 oklopnih voz.

V severni Afriki obojestransko živahno delovanje izvidniških oddelkov. Pristanišče v Alžiru je bilo ponovno hudo bombardirano. Ena trgovska ladja in skladišče vojnih zalog sta začeli goreti. Nemški lovci so razkropili na tunisko-bilijskem območju nem področju motorizirane oddelke sovražnika in sestrelili brez lastnih izgub 5 sovražnih letal.

Poskusi, da bi angleška letala podnevi napadla področje ob Nemškem zalivu, so se po zaslugi protiletalske in lovske obrambe končali z velikimi izgubami za sovražnika. Osem štirimotornih bombnikov in še neko drugo sovražno letalo so sestrelili lovci in protiletalski topničarji z morja.

Pri nočnih napadih na zapadno nemško ozemlje je imelo civilno prebivalstvo izgube. Na javnih poslopjih, kulturnih zgradbah in bolnišnicah, kakor tudi v stanovanjskih predelih je bila povzročena znatna škoda. Pri teh napadih je bilo sestreljenih 6 bombnikov.

Srditi boji v Stalingradu in pri Voronežu

Berlin, 27. jan. V Stalingradu nemška 6. armada vztraja v odporu, ki ni samo najvišje očitovanje vojaškega duha, marveč je tudi koristen činitelj v splošnem okviru bitke na vzhodu. Oblegani niso samo ponovili epopeje, ki so jo napisali nemški vojaki v Langemarcku med prvo svetovno vojno, marveč vežejo tudi nekoliko sovjetskih armij, ki kljub surovemu pritisku množice ne morejo ukloniti hrabrih branilcev. Prazno je, ako sovjetska vojna poročila javljajo o zopetni osvojitvi mesta, ki nosi ime po rdečem diktatorju. Nemška vojna zastava še vedno vihra na glavnem poslopju v Stalingradu, na centrali glasovite državne politične uprave.

Po današnjem poročilu nemškega vrhovnega poveljništva so se nemške in zavezniške čete v ježevem položaju na Volgi »z nohti« oprijele kupov razvalin in se tam brez razlike čina sil posebnega izvežbanja upirajo neprestanim napadom sovražnika, toda ta odpor ni samo pasiven, kakor kazuje ena izmed najnovejših epizod borbe na bregu Volge. Večji skupini sovjetskih sil se je bilo posrečilo prodreti med kupe ruševin, pa je bila napadena in razpršena. Žilava obramba stalingrajskih junakov zaposluje in veže sovjetske sile, ki bi lahko posegle v boj na drugih področjih fronte ter ovirale operacije skrajševanja fronte, ki jih je odredilo nemško vrhovno poveljništvo in ki potekajo v redu.

Manever, ki ga izvajajo nemške čete sedaj na Kavkazu in ki bo Nemce privedel do zaporne črte, ležeče nekoliko v ozadju, spominja na neko drugo operacijo te vrste, ki so jo nemške čete izvršile na zapadni fronti v prvi svetovni vojni, ko se je čulo o velikanskih pripravah Angležev in Francozov za napad na najsrednejši lok, ki ga je tvorila nemška fronta v Franciji. Takrat sta se Hindenburg in Ludendorff odločila, da povlečeta fronto nekoliko nazaj, predvsem z namenom, da bi sovražnik izvršil svoj napad v prazno, v drugi vrsti pa tudi zato, da bi ga prisilili k ponovitvi svojih priprav. Ta nemški manever je bil izvršen z največjo točnostjo ter v taki tajnosti, da sovražnik ni niti slutil, kaj se godi pred njim. Manever je znan pod nazivom »Alberich«, to je ime neke wagnerske osebe, ki je imela čepico (Tarnkappe), ki jo je napravila nevidno.

Kar se tiče drugih odsekov, ima velika borba na vzhodu še eno ognjišče na področju Voroneža. Iz nemških uradnih poročil in iz dopisov vojnih poročevalcev je razvidno, da so bili tu sovjetski napadi, če ne že gladko odbiti, pa vendar ustavljeni še pred nemškimi črtami. Tu se ustvarja nova nemška obrambna fronta. Z drugimi besedami, ti sovjetski sunki, za katere je rusko poveljništvo zbralo nove množice ljudi in nove množine materiala, niso mogle doseči določenih strateških ciljev ter jih je treba smatrati v sedanji fazi borbe za brezpomembne. Iz poročil iz nemških vojaških virov je razvidno, da se boji pri Voronežu sedaj ne razvijajo samo južnozapadno od omenjenega mesta, marveč tudi na severozapadu. V teh bojih uporablja sovjetsko poveljništvo mnogoštevilne divizije. Lahko se tedaj govori o nekakem prenosu središča ruskih napadov in v tem je tudi potrditev, da je bil prvi naskok boljševiških čet v odseku Voroneža zadržan. V pogledu borbe v Stalingradu in pri Voronežu so dogodki, ki se razvijajo na ostalih delih fronte, v trenutku manjše važnosti, z edino izjemo nemških akcij med Maničem in Donom, ki so se še nadalje in zelo uspešno raztegnile proti severu.

Junaški odpor branilcev Stalingrada tvori tudi danes predmet občudujočih razprav v tukajšnjih vojaških krogih in v tukajšnjem tisku. Med ruševinami mesta, ki je postalo brezobličen kup razbitin, se nemški vojaki skupno z rumunskimi in hrvatskimi oddelki bijejo kakor levi. Breme napora jih ne more ukloniti. Možje, ki tvorijo jedro obkoljenih polkov v Stalingradu, so oni vojaki, ki so se udeležili vseh borb v Rusiji od prvih začetkov, ki so porazili sovjetske vojske ob Dnjepru, Doncu in Donu, ki so vzdržali rusko ofenzivo v pretekli zimi in ki so prvi stopili na tla mesta Stalingrada. Ti možje so dan za dnem prevalili v večnih bojih do 60 km po razbeljeni stepi.

Iz merodajnega vira se je zvedelo, da je sovjetsko poveljništvo z namenom, da bi nadomestilo v prejšnjih bojih zdesetkovane divizije s svežimi četami, sklenilo vreči v borbo cele čete, sestavljene iz obsojenih zločincev in političnih prestopnikov. Od nekega polka 1.400 mož, ki je 25. januarja napadel nemške postojanke v odseku pri Rževu, sta bili vsaj dve četi sestavljeni iz degradiranih častnikov sovjetske vojske. Ta napad se je seveda ponesrečil z velikimi izgubami za sovražnika. (Piccolo)

Odbit napad ameriških bombnikov

Berlin, 28. jan. s. Včeraj so ameriški težki bombniki napadli ozemlje Nemčije ob ugodnosti nizkih oblakov. Iz pristojnega vira se doznavajo naslednje podrobnosti:

Nemški lovci, ki so takoj ugotovili pripadnost bombnikov, so prestregli nad Nemškim zalivom sovražno skupino in prisilili pilote, ki so leteli zelo visoko, da so odvrgli svoje tovore bomb, ki so padle po večini v vodo. Protiletalsko topništvo letalstva in mornarice je silovito obstreljevalo sovražno skupino. Po doslej prispelih vesteh je bilo sestreljenih 8 težkih ameriških bombnikov. Lahko se nadalje računa, da nadaljnja letala niso mogla doseči svojih oporišč zaradi hudih poškodb. Nekaj bomb, ki so padle na stanovanjske okraje, je ubilo nekaj ljudi med civilnim prebivalstvom. Škoda na hišah je neznatna. Istočasno je druga skupina bombnikov skušala izvesti diverzijski polet, da bi zavedla sile nemške protiletalske obrambe. Manever se je popolnoma izjalovil.

Snoči je nekaj angleških bombnikov teroristično napadlo dansko prestolnico. Sovražna letala so odvrgla na mestnem področju Kodanja rušilne bombe, ki so zahtevale žrtve med civilnim prebivalstvom. Protiletalsko topništvo je sestrelilo nekaj napadajočih letal.

Dokazi o ruski napadalni politiki

Monakovo, 27. jan. s. »Münch. Neueste Nachrichten« pišejo, kako je Sovjetska Rusija v mirnem času prikrivala ostalemu svetu svoje priprave in namere, ter poudarja, da se je ta manever pričel s spreminjanjem imen najvažnejših mest in z industrijalizacijo ostalih mest kakor Voroneža in Stalingrada, bivšega Caricina, vse v največji tajnosti. Nadaljnji priljubljen način maskiranja je bilo naznanjanje odkritij novih premogovnikov, petrolejskih vrelcev, ležišč železa itd., ne da bi se navajali kraji, da bi na ta način ustvarili zmedo glede stvarnih industrijskih sposobnost države. Skrbno so se prikrivale tvornice orožja, ki so nastajale povsod, in nove strateške železnice, zgrajene na severu in na vzhodu Rusije, katerih v zemljevidih niti niso označili. To so bili sistemi in manevri v službi premišljene napadalne politike in politike podlosti in strahopetstva.

Ryti o obrambni vojni Finske

Finske izgube so mnogo manjše kakor l. 1941 — Ugoden razvoj gospodarskega položaja

Helsinki, 27. jan. s. V govoru ob otvoritvi parlamenta je predsednik republike Ryti izjavil med drugim:

Naša obrambna vojna proti Sovjetski zvezi, ki je postala po dosegi front iz leta 1941. pozicijska vojna z edinimi varijantami sovjetskih poizkusov prodora, ki so bili vsi junaško odbiti, ter z našimi akcijami zopetne zasedbe siursaarijskih in titarsarijskih otokov, nam je omogočila, da smo zabeležili mnogo manjše izgube kakor l. 1941.

Predsednik je potem poudaril, da se je med Finsko in Anglijo ter njenimi dominjoni nadaljevalo vojno stanje, ki pa ni privedlo do oboroženih spopadov. Z ostalimi državami so ostali odnosi Finske nespremenjeni. Predsednik republike je ugotovil, da so bili srečno obvladani težki problemi, med drugim finance in razvrednotenja denarja in sicer z učinkovitim sodelovanjem vlade in parlamenta. [illegible] se je proizvodnja s potrošnjo in ojačila se je oskrba oboroženih sil, ne da bi bila zanemarjena prehrana naroda. Žetev je bila zadovoljiva v primeri s prejšnjimi, tudi zaradi povečanja obdelane zemlje, toda kljub temu obstojajo neizbežna nihanja v industrijski proizvodnji. Glede trgovine z inozemstvom je predsednik zatrdil, da poteka zadovoljivo, upoštevajoč sedanje okoliščine. Največ trgovske izmenjave je z Nemčijo, nato pa po vrsti z Dansko, Švedsko, Italijo in Madžarsko. S temi državami se blagovna izmenjava še naprej znatno razvija. Predsednik republike je nato omenil pomoč Švedske v skrbstvu za pohabljence in finske otroke. Krepko pomoč so nudile v tem pogledu tudi Danska, Nemčija, Švica in Madžarska. Govornik je zaključil z omejitvijo vprašanj, ki se srečno rešujejo, kakor n. pr. popravljanje vojne škode in vrnitev odseljenega prebivalstva v osvobojene kraje.

Berlin, 28. jan. s. Nekateri tukajšnji dnevniki se spominjajo z izrazi simpatije in prisrčnosti 25. obletnice finskega boja zoper boljševizem. Vsi listi opisujejo dogodke 28. januarja leta 1918 in proslavljajo tedanja junaška dela finskih domoljubov. Pri tem podčrtavajo, da je usoda hotela, da Finci še enkrat na krvavem bojnem polju na vzhodu s svojimi nemškimi tovariši stopijo v boj proti skupnemu sovražniku, ki je samostojnosti Finske 25 let neprestano stregel po življenju.

Porazen odmev Rooseveltovega in Churchillovega sestanka v Casablanci

Anglosaška javnost je močno razočarana nad negativnim potekom konference

Rim, 28. jan. s. Ves mednarodni tisk piše v svojih prvih komentarjih o negativnih rezultatih sestanka v Casablanci ter posebno opozarja na odsotnost Stalina ali njegovega zastopnika, kar kaže po splošnem mnenju ponovno, da rdeči car noče niti slišati o bodoče evropski ureditvi, kakor so si jo zamišljali v Londonu in Washingtonu, ter ne smatra za primerno in koristno odkriti svojih namer. Zlasti tisk v nevtralnih državah podčrtava, da se je sestanek s političnega stališča popolnoma izjalovil, zaradi česar se je Churchillu samemu zdelo potrebno izjaviti, da je samo njegovo osebno prijateljstvo z Rooseveltom omogočilo ureditev raznih vprašanj, ki bi sicer morala ostati nerešena. Omenjajo nadalje, da kriteriji prilagoditve kočljivemu položaju vplivali na izbiro kraja za sestanek. Churchill to pot ni mogel potovati v Ameriko na raport k svojemu gospodarju. Najnujnejše vprašanje, ki ga je bilo treba skušati rešiti, je bilo pomirjenje, vsaj navidezno, zaradi kaotičnega položaja v Francoski severni Afriki. Glede spora za vodstvo severne Afrike, ki se je pokazal od prvega dne med Londonom in Washingtonom, je zlasti v tangerskih krogih razširjeno mnenje, da še nikakor ni poravnan. Podčrtava jo celo, da je dal Roosevelt poziv maroškemu sultanu, naj ga obišče v Beli hiši, potrdilo, da nameravajo Zedinjene države tudi v bodočnosti prevladovati na tem ozemlju. Mednarodni tisk tudi smatra, da se Churchill pripravlja za novo potovanje v Moskvo, da bi skušal spraviti zlobnega Stalina iz njegovega trdovratnega osamljenja.

Berlin, 28. jan. s. O sestanku Roosevelta in Churchilla v Casablanci piše Politično-diplomatska korespondenca naslednje:

»Sama agencija Reuter je bila prisiljena zabeležiti veliko razočaranje londonskih političnih krogov zaradi skoro negativnega uspeha razgovorov obeh državnikov. Res važna vprašanja se na konferenci niso pojavila, kakor sta upala in pričakovala ameriški in angleški narod. Tudi odsotnost Stalinova, ki ni na sestanek poslal niti svojega zastopnika, je še bolj ukoreninila v svetovni javnosti sicer že staro misel o popolnem nezanimanju, ki ga kažejo vladajoči sovjetski krogi za bolj ali manj programatične in teatralne izjave svojih »zaveznikov«. V poglelu teatralnosti pripoveduje korespondenca, da sta bila Churchill in De Gaulle potisnjena pred fotografsko lečo, ko si stiskata roko kot dva stara prijatelja kakor, da komaj čakata, da bi se tudi objela in izmenjala cel niz prijetnih kretenj. Poučno je, da so se dali Francozi obenem z Maročani porabiti za to, da zadovolje željam svojih angleško-ameriških gospodarjev.

Nezadovoljstvo z uspehom sestanka je tem očitnejše, ako se podrobno prouče ocene angleškega tiska in ako se upoštevajo mnoga njegova vprašanja. Nemška agencija poroča o nekoliko kritikah britanskega tiska glede slabega uspeha sestanka in zaključuje: »Kljub vsemu pa je Roosevelt le lahko govoril o državah trojnega pakta, o bodoči brezpogojni kapitulaciji kakor, da je pooblašečen izjaviti to v soglasju z ostalimi načelniki zavezniških sil. Pri tem je seveda pozabil, da nikake besede ameriškega predsednika ne bodo mogle vplivati na razvoj položaja, še mani pa zavreti zmago držav trojnega sporazuma.

Budimpešta, 27. jan. s. Sestanek v Casablanci, beleži madžarski tisk, ne nudi dokaza trdnosti in skupnosti med anglosaškimi silami in boljševiško ter zavezniško Rusijo. Stalin je hotel, piše poluradni »Pester Lloyd« s svojo odsotnostjo poudariti, da ne namerava upoštevati posebnih interesov anglosaških sil Stalin se počuti varnejšega v Kremlju kakor na sestanku z anglosaškimi silami. Stalin skuša, kakor je videti po vsej njegovi politiki, izbiti prednost podpiranja, ki mu ga nudi anglosaška plutokracija, ne da bi sam v čem popustil.

Lizbona, 28. jan. s. Iz New Yorka poročajo, da stalno odklanjanje udeležbe na sestanku Roosevelta in Churchilla zbuja obupne domneve v ameriških novinarskih in političnih krogih. Vsi pripisujejo temu dejstvu velik pomen in nihče ne verjame v razlog, ki je bil omenjen v uradnem poročilu o sestanku v Casablanci. Zatrjujejo, da Stalin ni hotel biti niti zatopan ter je smatral za nepotrebno, da bi poslal svojega opazovalca. Ugotavljajo, da uspehi sestanka ne opravičujejo pričakovanja. Nameravana medzavezniška konferenca se je skrčila na ponovni sestanek Roosevelta in Churchilla in se sporazumi omejujejo na nekaj kompromisov. Mediavezniški vojni svet se je razpuhtel. Po mnenju nekaterih se je nameraval Churchill odpraviti po sestanku v Moskvo, pa je moral to opustiti, kajti predloga v Kremlju niso ugodno sprejeli Glede angleško-ameriških nasprotstev smatrajo, da so ostala nespremenjena, ker Roosevelt ni pristal na želje Churchilla glede severne Afrike, kjer bi med drugim rad odstranil Peyroutona in izmenjal Eisenhowera. Kar se tiče Kitajske, poročijo o razočaranju kitajskim krogov v Washingtonu, ker je Čangkajšek dobil samo nedoločene obljube.

Lizbona, 27. jan s. Po sestanku v Casablanci je Churchill izrazil svoje obžalovanje, ker Stalin in Čangkajšek nista bila navzoča. Prav tako je svoje obžalovanje izrazil zaradi tega javno tudi Wendell Willkie. Tudi londonska lista »Daily Mail« in »News Chronicle« sta se pridružila temu mnenju.

Tokio, 27. jan. s. Lista »Asahi« in »Mainiki« objavljata prve kratke komentarje o konferenci v Casablanci in podčrtavata, da uradno poročilo, ki je bilo objavljeno po konferenci, vsebuje samo splošne predloge Oba lista poudarjata nadalje da se lahko po poročilu sklepa z gotovostjo, da spor med Giraudom in De Gaullom ni bil urejen, čeprav sta se udeležila pogajanj oba anglosaška šefa s svojim pompoznim spremstvom.

Stockholm, 27. jan s. Vtis, ki vlada v mnogih londonskih krogih, je, da famozna konferenca v Casablanci ni dosegla smotra, ki sta ga Roosevelt in Churchill določila. Odsotnost Stalinova, za katerega pravi uradno poročilo, da ni mogel priti zaradi operacij na vzhodni fronti, znatno zmanjšuje važnost sestanka. »Daily Mirror« piše pod sliko, ki kaže Churchilla in Roosevelta, kako se klanjata drug drugemu, in ločeno v kotu Stalina, ki ju zbadljivo gleda: »Bržkone je imel Stalin prevelko zanimanje za operacije rdeče armade, da bi se mogel udeležiti te konference.«

Noben pooblaščenec Kremlja se ni udeležil sestanka. Tudi svečana obljuba v uradnem poročilu, da bodo slej ko prej zavezniki vse ukrenili, da bi olajšali naloge Sovjetske zveze, ni mnogim krogom odvzela skeptičnosti, da ne govorimo o sovjetskih krogih, ki so že vajeni takih splošnih obljub. Konferenca, poudarja »Daly Herald« skupno z ostalimi levičarskimi listi se je izjalovila: 1. ker ni bil dosežen sporazum glede vojnih ciljev zaveznikov in 2. ker se ni mogel ustanoviti tako pričakovani zavezniški vojni svet, čigar ustanovitev bi bila zaradi odsotnosti sovjetskega zastopnika nemogča ter bo nemogoča, dokler ne bodo odstranjene neke rivalitete med Londonom, Washingtonom in Moskvo, 3. ker je popolnoma v nejasnem načrt za pomirjenje Girauda in De Gaullea, ki sta bila posebej povabljena na to posebno konferenco. Posebni dopisniki ameriških in angleških listov poročajo iz Casablance o tem dogodku obširne podrobnosti. Tako je na primer bilo gotovo vzpodbudno videti De Gaullea, kako stiska roko svojemu nasprotniku Giraudu pod očetovskimi pogledi predsednika Roosevelta. Dejstvo je, da je med razpravami De Gaulle odbil razne predloge kakor n. pr. predlog za ustanovitev triumvirata za severno Afriko, v katerem naj bi bil razen de Gaullea in Girauda še en Francoz monarhične tendence. Med debato je prišlo ponovno do viharja med obema srditima nasprotnikoma Ves angleški tisk brez izjeme priznava, da sporazum med Giraudom in De Gaullem ni bil dosežen Samo nekateri listi pišejo bežno o pripravljalnih razgovorih. Uradno poročilo o konferenci ne omenja francoske zadeve. Ako se misli, poudarja »News Chronicle«, da je bila ta konferenca, ki bi bila prav tako lahko v Londonu ali v Washingtonu ali v katerem drugem kraju, sklicana v Casablanci, da bi se podčrtala važnost in nujnost zedinjenja vseh svobodnih Francozov se prikaže njen polom v vsej luči.

»Times« se zdi skupno z ostalimi levičarskimi listi precej razočaran zaradi rezultatov in se vprašuje, kje so bodoči ofenzivni načrti zaveznikov za l. 1943 in ali ti načrti resnično obstojajo. List omenja, da še vedno obstoja nevarnost podmornic Osi, ki lahko paralizira vsakršno pobudo. Kronika konference je polna dogodkov. Ni presenetljivo, da so nad Rooseveltovim bivališčem vseh 10 dni letale ameriške leteče trdnjave, kajti od prvega dne so se bali presenečenja s strani letalstva Osi. Zavezniške vlade so bile v takem strahu, da bi vest o tej konferenci prišla v Evropo pred zaključkom, da so odredile cenzuro vseh brzojavk listom do 3. ponoči po zaključtvi konference. V Londonu so že včeraj popoldne govorili javno o Casablanci in o navzočnosti Churchilla in Roosevelta, dopisniki švedskih in drugih nevtralnih listov pa niso smeli poslati vesti o Casablanci v svoja glavna mesta do današnjega jutra. V razgovorih z veščaki angleškega političnega sveta je dopisnik »Aftonbladeta« opazil precejšnje razočaranje, ki ga je konferenca povzročila v angleškem javnem mnenju, kajti konferenca ni rešila mnogo velikih izredno nujnih vprašanj. »Aftonbladet« je tudi objavil, da se je pogajanj v Casablanci udeležil tudi med drugim lord Montbatton in zaradi tega misli angleški tisk, da obstoja namera organizirati napade »na evropsko trdnjavo« po vzorcu Dieppa. Število kandidatov za enotno poveljstvo nad silami v severni Afriki narašča od dne do dne Imenom maršala Alexandra in Eisenhowera se je pridružilo ime Wavella.

Bern, 27. jan s. Razen podrobnih poročil o dogodku, ki je dopisniku omogočil poročati, da je Churchilla spremljal na potovanje v Casablanco njegov osebni zdravnik in da je bil Churchill odsoten iz Londona od 12. januarja, se najbolj zanimive ugotovitve glede konference v Casablanci lahko povzamejo takole:

1. Odsotnost Rusije in Kitajske, ki nista hoteli poslati niti pomožnega zastopnika, čeprav sta bili povabljeni.

2. Francoska disidentska generala Giraud in De Gaulle sta bila stalno v predsobi, kjer sta dobivala ukaze obeh diktatorjev, ki celo nista niti omenila v svojem uradnem poročilu oba generala, ko je bilo poročilo o konferenci izdano.

Londonski dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung« zlasti omenja začudenje v Londonu, kajti po tolikem hrupu, ki so ga uradna glasila anglosaškega tiska delala v preteklih dneh, ko so naznanjala, da bo sklenjena ustanovitev vrhovnega vojnega sveta, v katerem bi bili zastopani tudi Rusija in Kitajska, se zdaj omejujejo samo na splošne fraze.

Radio Ljubljana

PETEK 29. JANUARJA 1943-XXI

7.30: Lahka glasba 8.00: Napoved časa, poročila v italijanščini 12.20: Plesne. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45: Simfonična glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljništva Oboroženih sil v slovenščini 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D M. Šijanec Glasba za godalni orkester. 13.45: Pisana glasba. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Vojaške pesmi. 14.50: Komorna glasba 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00 Napoved časa; poročila v italijanščini. 17.15: Pesmi in napevi. 17.45: Pisana glasba. 19.00: »Govorimo italijansko« poučuje prof. dr Stanko Leben 19.30: Poročila v slovenščini 19.45 Italijanska glasba v narečju. 20.00: Napoved časa, poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini 20.30: Simfonični koncert, vodi dirigent Erede V odmoru. Predavanje v slovenščini 21.25 Zanimivosti v slovenščini. 22.05. Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 22.45: Poročila v italijanščini.

Darujte za slepe!

Visoki komisar pri predstavi za GILL v gledališču

Tiskovni urad Zveze fašijev objavlja:

Zvezno poveljništvo GILL-a je izpopolnilo spored svoje mnogostranske delavnosti s tem, da prireja vsak teden v Opernem gledališču predstave za svoje mlade člane, ki jim prisostvujejo vedno v velikem številu in z živahnim zanimanjem.

Nedavno je bila predstava »Angel v avtomobilu«, ki so jo podali najmlajši igralci in zaslužili v resnici odobravanje prisotnega občinstva zaradi svoje dovršene igre.

Eksc. Visoki Komisar je s svojo navzočnostjo počastil predstavo ter s tem izpričal svoje znano zanimanje za delovanje GILL-a v korist mladini nove pokrajine.

Opozorilo

Tiskovni urad Visokega komisarijata javlja:

Odrejeno je, da morajo 1. februarja t. l. lastniki poslopij odstraniti vse manifeste, javne objave ali druge lepake, ki se nanašajo na zastarele dogodke ter so nalepljeni na nepremičninah in izpostavljeni v trgovinah, javnih prostorih v mestu ter v drugih središčih pokrajine.

Pričujoča odredba se ne tiče stenskega lista »Nova Ljubljana«, za stenske liste GILL-a pa velja z omejitvijo mesto Ljubljano. Kdor ne bo do določenega roka izvršil tega naročila, bodo odstranitev izvršili občinski organi na stroške gospodarjev dotičnih poslopij.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. armijskega zbora

objavljata na podlagi naredbe z dne 24. aprila 1942-XX. naslednje:

Zjutraj 24. januarja t. l. so komunistični razbojniki, ki so ostali neznani, podlo umorili 31letnega Antona Martinjaka.

Ob uporabi naredbe z dne 24. aprila t. l. je bila odrejena ustrelitev šestih oseb, zanesljivo krivih terorističnega in komunističnega delovanja.

*

Kakor smo že objavili, so 24. t. m. zjutraj komunistični tolovaji, ki so ostali neznani, umorili Antona Martinjaka, starega 31 let, ker je bil po svojem prepričanju nasprotnik komunizma.

Z umorom Antona Martinjaka, ki zapušča mlado vdovo in deklico, ki ji je komaj pet tednov, so se ljubljanski komunisti omadeževali z novim strašnim in neopravičljivim zločinom, kajti zopet je padla nedolžna žrtev, in sicer skoraj na pragu cerkve, kamor je pokojnik odšel k maši.

Mnogi Slovenci so upali, da bodo komunisti končno vendarle spoznali neumestnost in brezkoristnost svojih bedastih dejanj in da bodo odložili orožje. Moralna in gmotna škoda, ki jo je sleherno njihovo zločinsko dejanje povzročilo mestu in njegovim prebivalcem, je prizadelo na tisoče nedolžnih oseb, ki niso le bile neudeležene pri samem dejanjskem zločinu, temveč niso niti posredno ali neposredno sodelovale z zločinskimi elementi, ki so zagrešili novi umor.

Slovenci so mogli že ugotoviti, da so civilne in vojaške oblasti strogo upoštevale vojne zakone, kadarkoli so zločini komunistov omadeževali mesto ali pokrajino, čeprav so pri tem čutili vso težo teh neuklonljivih in pravičnih zakonov. Nekateri ukrepi, ki omejujejo strogost teh zakonov, ne smejo zbuditi utvar v šibkih možganih neodgovornih krogov. Za vsak zločin so plačali in bodo še plačali vsi, ki so neposredno odgovorni ali so soglašali z zločinskimi in novimi idejami in so zato posredno odgovorni, teža tega zločina pa bo usodno zadela mesto in vse njegove prebivalce, ki se bodo morali zopet spojazniti z novimi omejitvami

Z uporabo zakona je bil zločin, izvršen nad Antonom Martinjakom, maščevan z ustrelitvijo šestih komunistov in je bila ta kazen izvršena davi na samem kraju zločina. Ako so komunisti, ki jim je dokazana in so tudi sami priznali pripadnost k zločinskim oddelkom, ki hočejo porušiti mirnost Slovencev, plačati s svojim življenjem podlost nekega svojega tovariša, je krivda na tem tovarišu samem, ki je dovolil ustrelitev, samo da je rešil svojo kožo.

Ne opozarjamo prvič na to podlost morilcev, ki se prav nič ne pomišljajo, ko gre za to, da vzamejo življenje nedolžnim žrtvam, ki pa se po izvršenem zločinu skrijejo in brezsrčno gledajo na ustrelitev tistih, ki jih imenujejo svoje »brate«. To ustrelitev bi lahko preprečili samo, če bi po zločinu imeli pogum javiti se oblastem in priznati svoj zločin.

Naj si Slovenci in še prav posebej prebivalci Ljubljane prav nič ne utvarjajo in naj ne ostajajo še vedno v zmoti, da ne razumejo pravega pomena odločitve oblasti, ko so dobrohotne in njim naklonjene. Kakor smo že tolikokrat poudarili, bosta mirnost in delavnost prebivalstva s strani oblasti vedno priznana, toda sleherni zločin bo trdo poplačan in bo obremenil to skupnost, tisto skupnost, ki hote ali nehote greje na svojih prsih gada in mu pripravlja strup.

Naj torej vsi dobri preženejo to kačo zlega, ako jim je do vedrine, ki jim jo tudi sredi vojnega vrtinca zagotavlja Italija. Naj se ti ljudje izognejo slehernemu stiku in sicherni povezanosti z morilci slovanskega naroda, z morilci Martinjaka in vseh, ki so prav tako nedolžni šli v grob pred njim. Samo tako bodo prispevali k procvitu svoje zemlje in pripravljali bodočnost svojim sinovom. Komunisti si ne smejo delati utvar glede usode glavnih voditeljev, ki so v zaporih ali kakor koli znani oblastem; oni ne bodo ušli svoji usodi, čim bi se podobni zločini ponovili.

Otvoritev japonskega parlamenta

Tokio, 27 jan. s. Doznava se, da bo ministrski predsednik general Tojo ob zopetni otvoritvi parlamenta, ki bo jutri podal izjave, s katerimi bo objasnil temeljna načela vlade glede raznih notranje-političnih in mednarodnih vprašanj Jutri bosta govorila tudi zunanji in finančni minister.

Gospodarstvo

Mednarodni poljedelski institut v Rimu

Navzlic oviram, ki jih povzroča vojna, deluje v Rimu uspešno Mednarodni poljedelski institut, ki redno izdaja svoje znane publikacije. Kot stalna mednarodna ustanova je bil institut ustanovljen pred skoro 50. leti. Delovanje instituta, čigar izsledki in ugotovitve se redno objavljajo, je priznano v vsem svetu. O postanku instituta poroča rimski dopisnik budimpeštanskega lista »Pester Lloyd« naslednje zanimive podrobnosti:

Iniciativo za ustanovitev instituta je dal Američan David Lubin, čigar doprsni kip zavzema še danes častno mesto v vili Umberto, kjer je sedež instituta. David Lubin je bil prvotno lastnik neke veleblagovnice, ki pa jo je prodal, nakar je kupil veliko posestvo. Posvetil se je kmalu misli o mednarodnem sodelovanju kmetov, ki naj bi ustanovili mednarodno organizacijo z namenom, da se čim bolj izločijo krize v kmetijski proizvodnji in nerednosti na mednarodnih trgih kmetijskih proizvodov. Zanimivo je, da je svojo idejo najprej sprožil leta 1896 na mednarodnem kongresu kmetijskih organizacij v Budimpešti. Ker mu ni uspelo pridobiti za to misel kmetijske organizacije v posameznih državah, je stremel za tem, da bi se doseglo sodelovanje držav samih. Več let je v raznih državah propagiral svoj načrt, toda šele velika agrarna kriza, ki je nastopila ob koncu prejšnjega stoletja je omogočila postopno dozoritev načrta. Lubinu je uspelo pridobiti za svojo misel kralja Viktorja Emanuela III., ki je osvojil načrt in prevzel protektorat nad institutom. Tako je leta 1905 prišlo do ustanovitve s sklenitvijo mednarodnega dogovora, ki ga je 7 junija 1905 podpisalo 40 držav. Mednarodni poljedelski institut v Rimu je prva javnopravna mednarodna organizacija, ki je bila ustanovljena za pospeševanje skupnih gospodarskih namenov in ki je imela obenem avtonomno pravico, stavljati iniciativne predloge. Po omenjenem mednarodnem dogovoru lahko vodstvo instituta po lastni iniciativi skliče diplomatske konference za izdelavo predlogov mednarodnih dogovorov.

Prvotni namen institucije je bil predvsem ta, da se uvede v kmetijsko proizvodnjo načrtnost. Ta namen pa se ni dal v večjeo obsegu uresničiti. Razširjenje carinske zaščite v posameznih državah je povzročilo v pogledu kmetijske proizvodnje še večjo ločitev med posameznimi državami, tako ni bilo mogoče misliti na mednarodno načrtno gospodarstvo. Navzlic temu se je Mednarodni poljedelski institut v Rimu kmalu uveljavil in je sčasoma postal nujno potrebna mednarodna ustanova. Število včlanjenih držav je pred sedanjo vojno naraslo na 68.

Delovanje instituta gre v štirih smereh. Institut proučuje in predlaga vladam ukrepe za zaščito skupnih interesov kmetovalcev in za zboljšanje njihovih življenjskih pogojev. Institut zbira in objavlja podatke o stanju poljedelske proizvodnje na vsem svetu in o stanju živinoreje, o mednarodni trgovini s kmetijskimi proizvodi, o cenah ter o rastlinskih škodljivcih in boleznih ter opozarja na nevarnosti, ki pretijo s te strani kmetijstvu. Nadalje proučuje posebna vprašanja iz vseh panog kmetijstva. Končno zasleduje, tolmači in objavlja svoje izsledke glede tehničnega in socialnega razvoja kmetijstva in glede zakonodaje, ki se nanaša na koetijstvo v posaoeznih državah.

Institut je prebrodil vihar prve svetovne vojne. Takrat so delegati centralnih sil na nevtralnih tleh v Curihu ustanovili svoj urad, ki je preko kurirjev vzdrževal zvezo z rimsko centralo. Po prvi svetovni vojni je institut obnovil svoje delo v razširjenem obsegu. Kočljivo vprašanje razmerja do Društva narodov je bilo rešeno s priznanjem posebnega položaja rimskega instituta V letih po prvi svetovni vojni se je institut zelo prizadeval doseči za posamezna vprašanja sklenitev mednarodnih sporazumov. Tako je bil leta 1920 na njegovo inciativo sklenjen mednarodni sporazum za organizacijo borbe proti navalu kobilic. Pozneje je bilo sklenjenih še več sličnih mednarodnih sporazumov, tako sporazum za zaščito rastlin, sporazum o oznamenovanje jajc, sporazum o pretzkušnji sira, sporazum za poenotenje analiz vina v mednarodni trgovini in sporazum za poenotenje rodovniških knjig za živino. Sklenjeno je bilo tudi več mednarodnih sporazumov o čisto tehničnih vprašanjih.

Glavni organ instituta je skupščina, ki se sestane vsako drugo leto. Na skupščini zastopajo posamezne včlanjene države posebni delegati. Stalni odbor, ki ga tvorijo stalni delegati posameznih držav, se sestane dvakrat na leto. Predsednik stalnega odbora je sedaj baron Acerbo, bivši italijanski kmetijski minister. Institut ima največjo kmetijsko biblioteko na svetu, ki šteje 400.000 zvezkov. V normalnih časih je prejemal 3800 strokovnih listov.

Ko je izbruhnila sedanja vojna, je bilo v institutu včlanjenih 68 držav, to je več, kakor je znašalo število držav, ki so kdaj koli pripadale Društvu narodov. Tudi drugače je rimski institut pokazal mnogo več življenjske sile kakor sistem »mednarodnega sodelovanja«, ki je bil ustvarjen po prvi svetovni vojni v okviru Društva narodov. Delo 150 uradnikov instituta se v sedanji vojni nadaljuje. Seveda je zbiranje statističnih podatkov iz vsega sveta postalo zaradi vojne mnogo težavnejše, ne glede na to, da spada v sedanji vojni tudi gospodarska statistika več ali manj v področje vojaških tajnosti. Navzlic temu j edoslej še vedno uspelo institutu zbrati potrebne podatke iz vsega sveta. Publikacije instituta so tudi v vojni zelo zanimive, institut sam pa dobiva še vedno publikacije in knjige iz vseh delov sveta. Delegati velikih vojujočih se držav, ki so danes z Italijo v vojni, so seveda zapustili Rim. Ostali pa so še nekateri uradniki iz zasedenih in celo formalno sovražnih držav, ki uživajo spričo velikodušnosti italijanske vlade enake diplomatske predpravice kakor ostali delegati in uradniki instituta.

Mednarodni kmetijski institut smatra sedaj za svojo prvo dolžnost, proučevati možnosti obnove kmetijstva po končani vojni. V tej zvezi je madžarski vladni delegat na zadnjem zasedanju stalnega odbora stavil predlog, da se priredi anketa, ki naj ugotovi možnosti načrtnega kmetijskega gospodarstva po sedanji vojni. Morda bo po končani vojni vendar uspelo uvesti več načrtnosti v kmetijski proizvodnji na svetu. Vsekakor bo imel institut v povojnem mednarodnem sodelovanju še pomembno vlogo.

Gospodarske vesti

= Uvedba občinskih agronomov v Italiji. Na zadnji seji ministrskega odbora za oskrbo in prehrano je bilo sklenjeno, da bo morala imeti v bodoče vsaka občina v Italiji svojega kmetijskega strokovnjaka, tako zvanega občinskega agronoma, ki kot zaupnik države ne bo samo skrbel za izvajanje predpisov o obdelovanju zemlje in o oddaji pridelka, temveč bo tudi njegova dolžnost odvzeti kmetu pretežni del birokratskega dela. S tem bodo kmetu prihranjena številna pota v mesto, tako da se bo kmet lahko bolje posvetil obdelovanju zemlje. Občinski agronomi bodo tudi imeli nalogo dajati kmetom nasvete in navodila ter jim tolmačiti zakonske predpise. Ta ukrep je v zvezi z novo organizacijo kmetijske proizvodnje v Italiji na podlagi splošnega obdelovanja načrta, ki predvideva za vsako pokrajino določeno obdelovalno kvoto, ki se potem razdeli na posamezne občine. Nov obdelovalni načrt bo prinesel kakor smo že nedavno poročali, sam po sebi bistveno olajšavo kmetom, ker bodo odpadle vse dosedanje prijave in bo tudi pridelek uradno ugotovljen. Doslej so morali kmetje vsako leto izpolniti veliko število raznih prijav in dajati najrazličnejše statistične podatke. Pogosto se je dogajalo, da so razni uradni organi zaporedoma zahtevali iste podatke. Letos bo obenem izvršena inventura vseh kmetijskih obratov. S tem bo dana možnost, da se uradna ugotovitev posejane površine in pridelka bistveno poenostavi, ker bodo izločeni iz kontrole majhni kmetijski obrati, ki nimajo presežka za trg. Ugotovitev kulturnih površin in posevka se bo nanašala le na dve tretjini obratov, ki predstavljajo srednje in večje kmetije.

= Enotni namizni pribor v Nemčiji. V okviru ukrepov za tipiziranje industrijskih izdelkov z namenom, da se v vojnem času izdelujejo le najpotrebnejše oblike raznih predmetov, so bili sedaj izdani predpisi glede izdelovanja namiznega pribora. Doslej je v Nemčiji izdelovalo namizni pribor okrog 40 tvornic, od katerih je vsaka izdelovala vrsto različnih vzorcev. Odslej bo namizni pribor izedlovalo le 14 tvornic, vse tvornice pa bodo smele izdelovati le eno vrsto namiznega pribora (vilic, nožev in žlic), in to iz aluminija v enotni določeni obliki in teži.

= Tudi v Zedinjenih državah morajo štediti s papirjem. V Chicagu sta znani dve veliki tvrdki, ki se bavita izključno s prodajo blaga na podlagi naročil, dospelih po pošti. To sta tvrdki Seears & Roebuck in Montgomery Ward. Vsaka od teh tvrdk je pred vojno izdala vsako leto obsežen katalog, ki so ga pošiljali interesentom zlasti na deželo. V mestih te tvrdke zaradi številnih specialnih trgovin niso imele več odjemalcev. Sedanje vojne razmere pa so tudi na tem področju povzročile znatne izpremembe. Zaradi štednje s papirjem morata obe tvrdki znatno reducirati obseg in naklado svojih katalogov. Wardov katalog je pred vojno izhajal na 1200 straneh in je tehtal 6 in pol funta Searsov katalog pa je tehtal točno 4 funte, tako da je tvrdka lahko izkoristila nižjo poštno tarifo za pošiljanje kataloga. Pred vojno sta oba kataloga izšla vsako leto v 6 milijonov izvodih. Za zimski katalog tvrdke Ward je prej skozi 8 tednov delalo 6 največjih tiskarn v Ameriki. Ker pa se je prav sedaj v mestih povečalo zanimanje za nakup pri teh tvrdkah, ker se interesenti ne morejo več voziti z avtomobili in se nočejo nastavljati v trgovinah. Zato sta obe tvrdki v velikih mestih uredili majhne pisarne, kjer so na razpolago katalogi in kjer lahko interesenti naročajo potrebno blago. Toda tudi pri teh tvrdkah je izbera vedno bolj pičla.

†

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni Bog poklical k Sebi, previdno s svetimi zakramenti, našo nadvse dobro in ljubo soprogo, mamo, taščo, staro mamo, svakinjo in teto, gospo

IVANO AVANZO

Blagopokojna leži na svojem domu, Vodmatska cesta 27, do 11. ure dneva pogreba.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 29. t. m. ob ½3. uri popoldne z žal — kapele sv. Andreja — k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi sv. Družine v Mostah v sredo, dne 3. februarja 1943 ob 7. uri zjutraj.

Blagopokojno priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 28. januarja 1943.

Žalujoči: ALOJZIJ, soprog; LOJZE in ing. STANE, sinova; SONJA, sinaha; BERNARDKA, vnukinja in ostalo sorodstvo

KULTURNI PREGLED

Mazzini in evropska skupnost

Rimski obzornik za literaturo in umetnost »Primato« je priobčil v najnovejšem zvezku članek Carla Morandija »Mazzini e l'unità d'Europa« (Mazzini in evropsko edinstvo). Eden najpomembnejših ideologov risorgimenta, italijanski glasnik in vzornik mladoevropskega gibanja, je tu prikazan predvsem iz svojih misli o problemu, ki je bil že pred sto leti, kakor je pereč (morda v končni stopnji pred svojo rešitvijo) v naših dneh. Je to problem bodočega evropskega edinstva. Za Mazzinija je bilo nacionalno življenje samo sredstvo, mednarodna skupnost pa smoter vsega političnega in socialnega prizadevanja. Carlo Morandi piše v svojem članku med drugim:

»Tudi Mazzini je govoril o Zedinjenih državah evropskih, vendar dokaj drugače kakor, postavimo, Carlo Cattaneo in pred njim Victor Hugo. Namreč v nekoliko nedoločnem smislu; zamišljal si jih nekako po ameriškem vzoru, svojo zahtevo o enakosti posameznih delov je, uvidevajoč se potrebe hierarhije duhovnih vrednot, kmalu popravil z nekoliko manj zapadnim laicizmom in nekoliko bolj živo vero: 'Nihče ne čuti bolj od mene potrebo, da prevladuj v zgradbi nove Italije in mlade Evrope religiozna sinteza'«.

Mazzini je videl v italijanskem nacionalnem prerodu možnost gibanja, ki bi utegnilo preporoditi ves stari svet, mu spremeniti moralno obličje prav kakor politično karto in ustvariti podlago sožitja, ki bi ne slonelo več na samem varovanju ravnovesja, t. j. na uravnoteženju sil. Že Mazzini je sodil, da je Francija odigrala svojo vlogo; slutil je polom, ki ga je res prineslo l. 1870. »Francija je dosti storila za Evropo«, je pisal, »vendar en sam narod ne more storiti vsega; gorje če bi to mogel, zakaj nujno bi iz njega postal tiran. Od l. 1814. dalje Francija ni prinesla na areno sveta nobenega novega načela.« Mazzini je bolj veroval mlade narode, zlasti v Nemčijo, v vse narode germanske in slovanske krvi. Prav Slovanom, ki so se takrat še borili za svojo narodno neodvisnost, piše Morandi, je Mazzini, kakor znano, namenil važno mesto v bodočem evropskem redu, vendar ni maral, da bi postali plen ali orodje despotskega ruskega imperializma. Dvomil je tudi v pomen Anglije za ustvaritev evropskega edinstva. »Anglija ne predstavlja ničesar v evropskem sistemu«, je pisal: »Gibalno načelo njene vladavine se ni spremenilo: je to nacionalna trgovinska sebičnost, nič drugega. Anglija ni in nikdar ne bo na čelu take propagande.« Italijo je hotel Mazzini preporoditi zato, »da bi nastal iz nje velik narod«.

Mazzini je upiral svoje poglede preko evropskih narodov, kar je bilo mogoče samo tako, da si je zamišljal evropsko vprašanje v zvezi z narodi, ne pa z nacionalizmi, in ker se je zavedal, koliko morajo narodi žrtvovati za Evropo. Morandi sklepa svoj članek s pogledi v sedanjo problematiko evropskega edinstva. Danes, piše, se skuša ostvariti evropsko edinstvo ne več po mazzinijanski poti 19. stoletja, poti narodov, marveč preko nacionalizmov in imperializmov starega stila. Tu pa se ponovno vsiljuje tipično Mazzinijev motiv, ki se pojavlja v vsej svoji veljavi in etični zahtevnosti: »Vedno znova ponavljamo, da bodi moralni zakon tisto merilo, s katerim naj se presoja vrednost socialnih in političnih dejanj, tičočih se življenja narodov in raznih doktrin, ki jih hočejo voditi«. Sodelavec »Primata« sklepa: »Če naj postane naše evropstvo »idea-forza«, mu moramo dati globljo moralno vsebino, višji življenjski smisel, ki odločno presega meje narodov. Mazzini je nekoč napisal tole resnico: »Ideje so za narode le v toliko velike, v kolikor presegajo njihove meje«.

Finžgarjeve „Črtice“

Kot XI. zvezek Zbranih spisov F. S. Finžgarja je izšla pri Novi založbi zbirka z naslovom Črtice«. Obsega devetnajst proz; trinajst jih je strnjenih v ciklus »Znanci s poti«. V obsežnem delu enega izmed predstaviteljev sodobnega slovenskega pripovedništva združuje enajsti zvezek krajšo prozo iz zgodnjih in poznih let Finžgarjeve slovstvene dejalnosti. Tako je bila črtica »Ob njegovi gomili« (spomin na dr. Lampeta) spisana že leta 1901., medtem ko nekaj črtic poteka iz leta 1939. Skoraj štirideset let leži torej med posameznimi sestavki, ki so zbrani v tej knjigi, vendar prav pri Finžgarjevi drobni prozi ne čutiš v toliki meri tistega procesa stvarjalne rasti in dozorevanja, ki je zapustil očitno sled na večjih njegovih pripovednih kompozicijah. Tako je nemara zaradi tega, ker sta leposlovni feljton ali kratka povest manj zahtevna kakor novela ali roman: zadošča da pisatelj nakaže v takem utrinku neko prigodo ali razvije neko misel, ter da doseže nadpovprečno stilistično višino, in že je zadovoljil čitateljev okus. Nekatere take Finžgarjeve črtice se s svojim liričnim tonom približujejo tipu pesmi v prozi ter sodijo med pisateljeve posebno značilne stvaritve (n. pr. Selskega župnika velika noč i. dr.). Druge presegajo ne le po obsegu, marveč tudi po vsem svojem značaju črtičarske meje in se — kakor zlasti »Oče je oče«, »Tale naš Jaka«, »Kovač popotnik«, »Za prazen nič«, uvrščajo med Finžgarjevo novelistično tvorbo, med njegove ljudske povesti, ki imajo tudi v teh primerih poleg realističnega orisa naše življenjske stvarnosti na kmetih idealistično-vzgojno noto ali vsaj tak poudarek.

Zbrani spisi so vedno sklad raznih razvojnih plasti in pridružujejo dognanemu in zrelemu tudi to, kar je nastalo v manj srečnih stvarjalnih trenutkih, priložnostne sestavke, tako rekoč obrobne spise, skratka: gradivo za presojanje vsega pisateljevega oeuvra in njegovega celotnega pomena. Tudi v Finžgarjevih Zbranih spisih ima marsikateri delec samo — dejal bi — pojasnjevalni značaj in s svojim kontrastom tembolj označuje mojstrovine, dela resnične življenjske sile in trajnejšega slovstvenega pomena. Vzlic temu da je tudi v enajstem zvezku nekaj takih za celoto nevažnih, čeprav sicer bolj ali manj zanimivih spisov, sodi ta knjiga med pomembnejše. Ne kaže samo rast pesniške moči in idejno-etične usmerjenosti svojega avtorja, marveč so v nji tudi tehtni primeri njegovega socialnega realizma (n. pr. črtica z ljubljanske periferije »Sibirija«). Tako tudi »Črtice« prispevajo značilne poteze k orisu Finžgarjevega celotnega literarnega profila.

Primeri Finžgarjeve črtičarske tvornosti v teku štiridesetih let njegovega razvoja so značilni za vso njegovo pisateljsko osebnost, so dokument pisatelja, ki ni nikdar hotel biti samo umetnik, marveč je skušal s svojimi večjimi pripovednimi skladbami, prav kakor z drobno prozo, izvrševati tudi neko nadosebno poslanstvo. Tudi v enajstem zvezku objavljene proze kažejo, kako se v njem značilno prepletata umetnik in oznanjevalec etosa, tankočutni gojitelj dognane besede, slikar družbe in kronist svojega časa, pa vzgojitelj množice. V stopnjevanju te ali one poglavitne gibalne sile njegovega dela so prav najznačilnejši uspehi Finžgarjevega slovstvenega prizadevanja. To delo ostaja dokument človeka prav kakor dokument časa in slovenskega okolja.

Kronika

*** Minister Bottai v Turinu.** Prosvetni minister Bottai je te dni prispel v Turin, kjer si je osebno ogledal šolske zgradbe. V ministrovem spremstvu so bili pristojni uradniki za prosveto, poleg njih pa tudi Zvezni tajnik, prefekt in župan.

*** Zlata kolajna za padlega na grškem bojišču.** Major Francesco Campolo iz Pellara, Reggio Calabria, je bil po smrti odlikovan z zlato kolajno za vojaške zasluge. Pokojnik je padel na grškem bojišču med 20. in 21. januarjem 1941, potem ko je pognal sovražnika v beg z vzklikom »Viva Savoia, viva Italia!«

*** Gigli v spomin Arnalda Mussolinija.** Milanski listi beležijo, da je tenorist Beniamino Gigli te dni dal položiti krasen venec na grob Arnalda Mussolinija. Nekaj dni pred tem je Gigli obiskal uredniške prostore »Popola d'Italia«.

*** Smrt najstarejšega genovskega novinarja.** V bolnišnici San Martino v Genovi je umrl 83letni Emerico Romano Calvetti, najstarejši med genovskimi novinarji. Sodeloval je nad pol stoletja v uredništvu lista »Caffaro«.

*** Imenovanje novih škofov.** Z odredbo sv. očeta je imenovan škof msgr. Egilio Lanzo za škofa v Saluzzu, Emilio Veroncelli pa za škofa v Veroliju.

*** 60letnica poslanika v. Mackensena.** Nemški poslanik v Rimu v. Mackensen je obhajal te dni 60letnico rojstva. Poslanik izhaja iz odličnega rodu starega feldmaršala v. Mackensena ter uživa v Rimu splošen ugled. Znan je tudi kot velik prijatelj in podpornik italijansko-nemških političnih, gospodarskih in kulturnih stikov.

*** Cene za živila v priključenih pokrajinah.** Minister za korporacije je po zaslišanju pristojnega ministrstva za pravosodje odredil, da veljajo za živila v anektiranih pokrajinah iste cene kakor v Italiji. V vseh priključenih ozemljih so torej cene za živila izenačene s cenami v Kraljevini. To velja posebno za province Zara, Spalato in Cattaro. Kdor bi postopal drugače, bo kaznovan, kakor določa to kazenski zakon od 8. julija 1941.

*** Izdelava in prodaja radijskih aparatov.** »Gazzetta Ufficiale« iz Rima objavlja besedilo ministrskega dekreta z dne 6. januarja 1943-XXI., ki se tiče izdelovanja in prodaje radijskih aparatov za civilno uporabo. Dokler traja vojna je izdelovanje radijskih aparatov za civiliste vsakomur prepovedano, izjeme so dovoljene samo s pristankom državnega podtajnika v vojnem ministrstvu.

*** Odredbe za delavce, ki potujejo z vlakom.** S 1. februarjem začno v Italiji poslovati posebne agencije, ki bodo izdajale potrdila za železniške vožnje delavcem. Brez takšnega potrdila se ne bo mogel nihče peljati na delo. Urad bo s svojimi ukrepi poskrbel, da bodo smele potovati samo osebe, ki morajo to storiti zaradi zaslužka.

*** Smrt zaradi tetanusa.** Dr. Emanuele Pinzi, član korporacijskega sveta v Rovigu, je te dni rezal z nožem papir in se pri tem vrezal v prst. Naslednji dan je začutil v prstu hude bolečine, nastopile so težave in morali so ga oddati v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zastrupljenje s tetanusom.

*** Vseučiliščnik preprečil hudo nesrečo.** Univerzitetni študent Aurelio Centoni je te dni preprečil hudo železniško nesrečo. Na postaji Camerlatanord so pričakovali vlak proti Milanu. Po pomoti je neki potnik stopil na napačni tir. Nosil je s seboj težak kovčeg. Nenadoma je pridrvel iz nasprotne strani vlak. Potniki, ki so čakali na postaji, so že menili, da je lokomotiva raztrgala moža, tedaj pa je planil naprej Centoni, ki je z veliko prisotnostjo duha odrinil nesrečneža od lokomotive ter mu na ta način rešil življenje. Pri tem je bil sam lahko ranjen na nogi.

*** Mnogo hrupa za nič.** Ga. Carla Mazza iz Savone se je te dni vrnila iz Spezie, kjer je obiskala svoje roditelje. Ko je pregledala svoje stanovanje, se je silno prestrašila, kajti zdelo se ji je, da je za njene odsotnosti izginila hranilna knjižica za 32.000 lir. V strahu za svoj denar je Mazza dvignila velik hrup. Obvestila je policijske oblasti in premetala vse stanovanje. Slednjič se je nekdo spomnil, da je v času, ko je gospa brskala po predalu, padlo nekaj pod mizo. Pogledali so na tla, kjer so res našli hranilno knjižico za 32.000 lir.

*** Poštenje še živi.** Balilla Daglio Enrico iz Casaleggia je pred dnevi našel listnico z več tisoč lirami gotovine. Najdbo je izročil poveljniku krajevnega GILa, ki je obvestil lastnika in nagradil najditelja s pripadajočo najdenino. Balilla pa ni hotel sprejeti nagrade, temveč je izročil najdenino krajevni kuhinji za šolske otroke.

*** Sir za pastirje na Sardiniji.** Poljedelsko ministrstvo v Rimu je določilo, da imajo sardinski pastirji pravico do nakupa 12 kg sira na leto oziroma 1 kg na mesec.

*** Nevarna ricinova semena.** V Firenzi so pripeljali v bolnišnico dva brata, 8- in 10letnega Maria in Sergeja Barellija. Našla sta nekaj »fižolov« in sta jih pojedla. Trpela sta strašne bolečine. V bolnišnici, kjer so jima izprali želodec, so ugotovili, da sta namesto fižola pojedla vsak po nekaj ricinovih semen.

*** Lepi loterijski dobitki.** Italijanski listi poročajo o sreči, ki se je nasmehnila nekaterim loterijskim igralcem iz Verone. L. P. je listal po starem koledarčku iz leta 1917. ter si iz njega izpisal številke 64, 65 in 66. Za loterijsko srečko je plačal 5 lir, zadel pa je 21.500 lir. Tudi v drugih loterijskih poslovalnicah so imeli igralci veliko srečo, kajti državna loterija jim je izplačala dobitke v skupni vrednosti pol milijona lir.

*** Vlak ga je prerezal na dvoje.** 30letni Romeo Dell'oro iz Lecco je postal žrtev vlaka. Hotel je prečkati železniški tir pri postaji San el Barro v trenutku, ko je pridrvel po progi vlak, ki vozi proti Comu. Mož je prišel pod kolesa, ki so ga prerezala na dvoje, da je bil pri priči mrtev.

*** Kožuh za 15.000 lir je izginil.** Adalgisa Lami je poslala iz Milana v Turin po nekem kurirju kožuh, vreden 15.000 lir. Kurir bi bil moral izročiti kožuh njenim sorodnikom, toda ko je prišel na cilj, je izjavil, da mu je bil dragoceni kožuh na potovanju ukraden. Uvedena je preiskava.

*** S tatvino sta si hotela osladiti medene tedne.** V Bari sta prispela 22letna Maria Gloria iz Trevisa in njen zaročenec Gloria je pred odhodom na poročno potovanje poneverila 351.000 lir. Bila je prepričana, da jih bo brezskrbno zabila s svojim mladim možem. Toda v Bariju so bili obveščeni o poneverbi in ko sta zakonca mislila, da sta v varnem gnezdu, so ju prijeli ter jima zaplenili denar. Gloria si je prisvojila denar v neki banki.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Sredi poklicnega dela se je preselil v večnost računski inšpektor Visokega Komisariata g. **Srečko Vodopivec.** Za njim žalujejo soproga, dve hčerki in drugo sorodstvo. Pogreb dragega pokojnika bo **v petek ob 16. iz kapele sv. Antona na Žalah k Sv. Križu.** — Za vedno je zatisnila svoje oči ga. **Ivana Avanzo.** Zapušča soproga, dva sinova in številno drugo sorodstvo. Truplo pokojne leži na njenem domu, Vodmatska cesta 27, pogreb pa bo v petek ob pol 15. iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Po dolgotrajnem trpljenju je v 38. letu starosti preminil višji finančni pristav Finančne direkcije v Ljubljani, g. **Maksim Ropotar.** Zapušča soprogo Pavico. Na zadnji poti bodo rajnkega spremili v petek, ob 15. z Žal, kapelice sv. Krištofa, na pokopališče k Sv. Križu. — Po dolgi mučni bolezni je umrla ga. **Josipina Bajčeva.** K večnemu počitku jo bodo spremili v petek ob pol 16. iz kapele sv. Jožefa na Žalah k Sv. Križu. — V 73. letu starosti je preminil g. **Mihael Nečemar.** Pogreb blagega pokojnika bo v petek ob pol 17. uri iz kapele sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim bomo ohranili blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Ljubljančani smo zadovoljni z letošnjo zimo.** Čeprav je treba štediti s kurivom, nam je znosen mraz vendarle mnogo ljubši kakor južno vreme. Ko je pred dnevi vdrl jugozapadnik in bilo ozračje mlačno kakor da smo v aprilu, je marsikdo moral v posteljo. Aspirin, domač rastlinski čaj in potenje so najboljša in najcenejša zdravila. Kar se pa dijete tiče, je v vojnem času ravno primerna. Zadnje dni imamo primeren mraz, živo srebro ne pade ponoči pod —10 stop. C in čez dan stoji navadno na ničli. Tako je bilo tudi v sredo; včeraj zjutraj pa smo zabeležili —8.2 stop. C. Nebo se je prepreglo z oblaki, izmed katerih pa se skuša preriniti sonce.

u— **Predavanje Nemške akademije.** V soboto 30. januarja bo predaval g. dr. Horst Rüdiger, lektor Nemške akademije v Bologni, o tvarini: »Odnosi Italije do velikih Nemcev.« Predavanje bo v okviru nemško akademskih izmenjalnih odnosov ob 18. v srebrni dvorani hotela Union.

u— **VII. simfonični koncert,** ki ga bo dirigiral dirigent Drago Mario Šijanec, bo po večini ponovil nekaj del, ki so imela dosedaj pri koncertni izvedbi zelo velik uspeh. Predvsem se bo izvajala izredno lepa in melodiozna Schubertova simfonija v h-molu, ki je znana pod imenom »Nedovršena simfonija«. Solist violinist Albert Dermelj bo zaigral 1. stavek Čajkovskega koncerta za violino in orkester. To delo je Dermelj v celoti izvajal na I. simfoničnem koncertu v letošnji sezoni in imel z njim izredno velik uspeh. Med Rossinijevimi uverturami je prav gotovo najlepša in najznačilnejša ona, ki jo je napisal kot uvod k operi Viljem Tell, iz domače literature pa bomo slišali Adamičev Scherzo. Simfonični koncert bo v ponedeljek 1. februarja ob pol 7. uri v unionski dvorani. Hkrati javljamo, da bo VIII. simfonični koncert v ponedeljek 15. februarja s popolnoma novim sporedom pod vodstvom Draga Maria Šijanca. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Krompir za seme iz Danske.** Tvrdka Sever & Komp. nam sporoča: Ljudje prihajajo po informacije, če je krompir, ki je prišel iz Danske, sposoben za seme, čeravno je nekoliko namrznjen. To bo odvisno od tega, kako globoko je zmrznjen gomolj. Če je gomolj popolnoma zmrznjen, se pri odtajanju zmehča in je uporaben edino le še za krmo. Če pa je krompir samo nekoliko namrznjen, ostane pri odtajanju trd in tudi na oko zdrav, spominja pa vendar nekoliko na sladek okus. Velika verjetnost je, da niso zmrznjena očesca in je razumljivo, da bo ta krompir dobro kalil. Tak krompir se pa tudi lahko preizkusi pred saditvijo na ta način, da damo krompir v male zabojčke, ki jih denemo v topel, svetel prostor, kjer začne krompir odganjati v teku 10 dni. Krompir v vrečah, ki je prišel iz Danske, je navadno samo na eni strani vreče namrznjen, dočim je v sredini in na drugih straneh popolnoma nepokvarjen. Vendar pa namrznjen krompir namoči nenamrznjenega in zaradi tega izgleda, da je ves krompir v vreči zmrznjen, ker je moker. V resnici pa je večina krompirja zdravega, kar se da dokazati na ta način, da krompir stresemo iz vreč in ga razgrnemo na zračnem prostoru, kjer se že v enem dnevu posuši. Na ta način dobi krompir zdrav izgled na zunaj, iz česar se da sklepati, da je tudi njegova notranjost popolnoma zdrava in z velikim odstotkom kaljivosti. Sedaj se je temperatura že toliko dvignila, da je krompir, ki je bil zamrznjen, že ves odtajan. Tvrdka krompir v vrečah, ki so bile namrznjene, sedaj sama odbira in prodaja le odbran krompir.

u— **Naznanite sobe!** Mestno županstvo še vedno nujno potrebuje v sredini mesta več lepo opremljenih sob za nastanitev oficirjev in uradnikov. Za nekega višjega oficirja je pa nujno potrebna opremljena spalnica in sprejemnica s souporabo kopalnice in po mogočnosti tudi kuhinje. Prijave sprejema mestno glavno vložišče na Mestnem trgu št. 27/III, soba št. 18.

u— **Strojepisni tečaji, novi, eno-, dvo- in trimesečni (dnevni in večerni) pričnó dne 4. februarja.** Najuspešnejša desetprstna učna metoda. **Specialna strojepisna šola:** največja moderna strojepisnica, raznovrstni stroji. — Učnina zmerna. Informacije in prijave dnevno. Novi prospekti na razpolago: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

u— **Višji tečajni izpiti bodo na drž. klasični gimnaziji** od srede 3. februarja dalje po razporedu, ki bo objavljen od petka 29. t. m. dalje v veži novega uršulinskega poslopja v Šubičevi ulici. — Ravnateljstvo.

u— **Nesreče.** Z Vrhnike so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 52letnega delavca Antona Krašovca. Pri padcu s strehe je dobil tako hude notranje poškodbe, da mu zdravniki niso mogli več pomagati in je v bolnišnici umrl. Desnico si je zlomil pri padcu 15letni delavec Stanko Vidrih iz Vidma pri Dobrepolju. 75letna zasebnica Marija Baumanova iz Ljubljane je padla in se poškodovala na desni nogi. Levo nogo si je zlomila pri padcu v sobi 26letna gojenka Jožefišča Marija Jurceva iz Ljubljane. Nogo si je izpahnil v gležnju 15letni učenec Marijan Šuligoj iz Ljubljane. Levo nogo pa si je poškodoval pri padcu na cesti 22letni Alojz Lavrič iz Ljubljane. Ponesrečenci se zdravijo na kirurškem oddelku splošne bolnišnice.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 29. jan.: Ob 15.: **Hamlet.** Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Sobota, 30. jan.: Ob 17.30: **Zaljubljena žena.** Red B.
Nedelja, 31. jan.: Ob 14.: **Oče naš...** Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Ob 17.30: **Ples v Trnovem.** Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Ponedeljek, 1. febr.: Zaprto.

W. Shakespeare: »Hamlet«. Tragedija v petih dejanjih. Glavne vloge: kralj Klavdij-Levar, Hamlet-Jan, Polonij-Cesar, Horatio-Nakrst, Rozenkranc-Drenovec, Gildenstern-Verdonik, 1. igralec-Vl. Skrbinšek, 1. igralka Ukmar-Boltarjeva, dva grobarja: Lipah in Plut, Fortinbras-Gregorin, Gertruda-Danilova, Ofelija-V. Juvanova, duh Hamletovega očeta-Vl. Skrbinšek. Režiser: dr. B. Kreft, scenograf: inž. E. Franz, scenska glasba: D. Žebre, dirigent: prof. F. Šturm.

*

OPERA

Četrtek, 28. jan.: Ob 17.: **Thais.** Red Četrtek.
Petek, 29. jan.: Zaprto (Generalka).
Sobota, 30. jan.: ob 17.: **Zemlja smehljaja.** Premiera. Red Premierski.
Nedelja, 31. jan.: Ob 16.: **Thais.** Izven. Cene od 24 lir navzdol.
Ponedeljek, 1. febr.: Zaprto.

Premiera na novo naštudirane Leharjeve operete »Zemlja smehljaja«. V novi izvedbi so partije prezasedene, delo je popolnoma na novo postavljeno. Ta po vsem svetu znana in zaradi svojih kakovosti visoko cenjena opereta, katere šlagerji so znani v najširših krogih, obeta postati v letošnji zasedbi zelo zanimiva in priljubljena predstava. Peli bodo: Liza-Mlejnikova, princ Sou-hong-Čuden, Mi-Barbičeva, grof Pottenstein-M. Sancin, vlogo kneza Čanga bo igral C. Debevec, grofa Lichtensteina-Anžlovar, Lore-Japljeva, general-Planecki, Fu-lija-Škabar, evnuh-Simončič. Dirigent: R. Simoniti, režiser in koreograf: inž. P. Golovin, načrti za kostume: J. Vilfanova.

ZAPISKI

Silvio D'Amico, eden najznačilnejših italijanskih esejistov, kritikov in pripovednikov, je izdal v zbirki založbe Morcelliana v Brescii knjigo esejev o dialektičnih pesnikih in umetnikih Rima in njegovega ožjega kroga: »Bocca della verità«. — V isti zbirki so izšle proze pesnika Corrada Govonija »Confessione davanti allo specchio«, fragmentarni, esejistični sestavki večidel osebno izpovednega značaja. Zbirka, ki jo izdaja založba Morcelliana, je sploh posvečena taki bolj ali manj subjektivni in zaupljivi prozi, kakor kažejo že prej izišli zvezki, med njimi Giovannija Papinija »Mostra personale«, ki je dosegla že 4. izdajo, Corrada Alvara »Il viaggio«, Piera Bargollinija »Ritratto virile« i. dr.

Po letalski vzbuni v prestolnici se dvigajo nočni lovci k obrambi

Iz Spodnje Štajerske

Na Ljubnem v Gornji Savinjski dolini so imeli te dni otvoritveno svečanost. Odprli so namreč nove prostore krajevne skupine, zborovalnico nemške mladine, garažo trških kmetijskih strojev, trško knjižnico s podružnico prosvetnega urada in novo električno napeljavo. Prišlo je mnogo gostov, ki jih je pozdravil krajevni župan Hans Derler. Zahvalil se je zlasti monterjem in inženjerjem, ki so napeljali elektriko. V imenu prebivalstva se je županu zahvalil krajevni kmetski vodja Scherbella.

Delovno-politični urad okrožnega vodstva za mariborsko okolico je 24. t. m. sklical zborovanje sotrudnikov iz vseh podjetij in krajevnih skupin. Najprej je funkcionar Saischek obravnaval delovni čas in mezde. Nato je govoril okrožni uradni vodja Kern o nalogah sodelavcev. Pozival jih je, naj pri delu v podjetjih zastavijo vse sile in vse znanje. Sledilo je še predavanje o spodnještajerski zgodovini, potem pa je bil svoboden razgovor o posameznih težavah v podjetjih in krajevnih skupinah.

V Slovenjem gradcu so imeli prireditev za zimsko pomoč. Mladina je predvajala ljudske plese, pela je ga. Marija Recherjeva, igrala pa je godba brambovcev. Za zaključek je bilo dražbanje značk z lastnoročnim posvetilom zveznega vodje Heimatbunda. Neki darežljiv rojak je izdražbal vso zbirko za 2.500 mark.

SPORT

Pred glavnim dogodkom v table-teniški sezoni

Na turnirju za prvenstvo Ljubljanske pokrajine bodo igrali tudi igralci izven Ljubljane

Kakor smo že objavili v zadnji ponedeljski izdaji našega lista, je sportna sekcija Hermesa za prihodnjo nedeljo razpisala table-teniško tekmovanje za prvenstvo Ljubljanske pokrajine, ki bo po vseh dosedanjih table-teniških nastopih brez dvoma glavna prireditev letošnje sezone.

Ker je zanimanje za to tekmovanje zelo veliko, je vodstvo turnirja uvrstilo v spored poleg že razpisanih kategorij še posebno disciplino, in sicer za juniorje. Pravico nastopa v tej kategoriji udeležencev bodo imeli verificirani in neverificirani igralci, ki niso starejši kakor 17 let. Tekme bodo izvedene samo v primeru, če se bo prijavilo najmanj 8 igralcev, toda za vse s pogojem, da bo moral vsak od njih nastopiti v najmanj še eni samostojni disciplini (iz kategorij A ali B). Prijavnina za juniorje znaša 5 lir, prijave zanje bodo zaključene v nedeljo ob 9.

Prireditelji so medtem sestavili razsodišče, v katerem so naslednji gg.: kot predsednik Ogorelec ter kot člani Lilija ter po en zastopnik Dopolavora iz Tobačne tovarne in prireditelja. Pritožbe je treba vložiti pol ure po končani igri s takso 20 lir, ki bo pritožniku vrnjena, če bo pritožba rešena ugodno.

Ker bo na turnir prišlo tudi večje število igralcev izven Ljubljane, bodo borbe za najvidnejša mesta še bolj napete, kakor so bile do zdaj, razen tega pa bo občinstvo to pot videlo tudi druge zastopnike te sportne panoge, ki jih dozdaj na ljubljanskih turnirjih ni bilo. Najzanimivejši bo razplet turnirja po računih strokovnjakov v kategoriji B.

Vodstvo pri tej priliki še enkrat naproša vse igralce, naj se prijavijo čim prej, da bo tako laže ukreniti vse pravočasno in podrobno glede organizacije. Prijave se sprejemajo danes in v soboto popoldne v dvorani hotela Miklič. Turnir se začne v nedeljo ob 8 zjutraj.

V nekaj vrstah

V Beljaku so imeli zadnjo nedeljo smučarske prvenstvene tekme koroškega okrožja v klasični kombinaciji, na katerih so najboljša mesta zasedli sami Gorenjci. V teku na 12 km je bil najboljši Josip Smolej z Jesenic s časom 50:37, dočim je bil v samostojnih skokih najbolj uspešen Karel Klančnik, ki je zdaj včlanjen v nekem beljaškem klubu. Omembe vredno je, da so tudi v skupni oceni kar trije Jeseničani zasedli prva tri mesta, in sicer Gregor Klančnik, Jože Knific in Stanko Kordež.

Te dni se bo v slovaški prestolnici začel velik mednarodni tableteniški turnir, na katerem bodo nastopili zastopniki Nemčije, Hrvatske, Madžarske in Slovaške. Za glavnega zmagovalca je daroval najlepše darilo nemški državni sportni vodja Tschammer und Osten, tako imenovani podunavski pokal. V hrvatski reprezentanci bo med ostalimi znanimi igralci bele žogice igral tudi naš ožji rojak Marinko, bivši član ljubljanskega Hermesa.

Table-tenis je letos očitno prišel do velike veljave. Na vseh koncih in krajih se z velikim navdušenjem vdajajo tej igrici na zelenih mizah, ne nazadnje tudi zaradi tega, ker zanjo ni treba velikih režij in prevelikih priprav. V vrsti zanimivih nastopov v tej disciplini je vredno zabeležiti gostovanje Jeseničanov na Dunaju, kjer so imeli za nasprotnike najmočnejše dunajske igralce iz poštarskega kluba. To pot se Jeseničani niso mogli pokazati v taki premoči, kakor so se doma, ter so morali domačinom s 5:1 prepustiti zmago. Pravijo, da jih je okolica velikega mesta spravila ob mir in živce. Edino točko jim je priboril Lackner, ki je bil tudi ves čas turnirja najbolj v formi.

Švedski general Holmquist, ki je obenem vrhovni poveljnik švedske armade, je letos dobil zlati znak vztrajnega smučanja. General Holmquist, ki ima že enaka znaka v bronu in srebru, je za to vidno priznanje presmučal 10 kilometrsko progo v težavnih vremenskih prilikah v času 1:13:40 ter z njim za več kakor eno minuto izboljšal skrajno mejo 1:15. To ni tako lahka stvar za gospoda, ki gotovo že nosi svoj peti ali šesti križ. V svojem »smučarskem generalu« ima Švedska tudi velikega pospeševatelja smučarstva v vojski.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.— Najmanjši iznos za te oglase je L 7.— — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.— Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—

Službo dobi

Izkušenega metlarja
išče o. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj šen nastop«. 1392-1

Kuharico
popolnoma samostojno, sprejmem takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1394-1

Gospodinjsko pomočnico
ki zna kuhati, staro nad 30 let sprejmem Gostilna Vidmar, Sv. Jakoba trg 5. 1370-1

Postrežnico
iščem. Nastop takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1397-1

Mlajšo postrežnico
pošteno in snažno, sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Od 7 do 3«. 1402-1

Vajenci(ke)

Vajenko
sprejme takoj M. Podkrajšek, frizer, Sv. Petra c. št. 12. 1383-44

Službe išče

Brivski pomočnik
starejši, dober in nter delavec, išče zaposlenje takoj ali po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Brivec«. 1379-2

Službo iščem
vešča kuhe, vseh gospodinjskih del in gostilniških poslov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiva in poštena«. 1396-2

BERITE OGLASE!
ČITAJTE »JUTRO«!

Gospodična
išče kakršno koli zaposlitev proti prehrani ali mali nagradi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marljiva«. 1389-2

Mlado dekle
išče mesto kot sobarica in druga hišna dela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Grem tud na gostilno«. 1393-2

Frizerka
dobra moč, želi menjati službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojna 112«. 1400-2

Pohištvo

Moderno pohištvo
spalnice in kuhinje zopet na zalogi. Ogled vsak dan od 14 do 15 ure v skladišču pohištva tvrdke Rok Berlič in Franc Šenk v Šiški, Celovška c. 95. 1334-12

Kompletno spalnico
dobro ohranjeno in drsalke št. 39 prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 1387-12

Kupim

Mačje kože
in kože od starih zajcev kakor tudi od vse divjačine in polhove, kupuje stalno ter dobro plača Zdravič, trg., Ljubljana, Stari trg 30. 1140-7

Srebrne predmete
in kovance zamenjam za denar. Vprašati, brivnica, Kopitarjeva ul. 1402-7

Prodam

Podgane
miši in voluharje zanesljivo uniči M. Krotan, Inž. Prezelj, Wolfova 3. 1347-6

Oblačila

Zimsko suknjo
za gospoda 1.70 v sokega in skoraj nov smoking 8—9 in 1—2 prodam. Poljanski nasip 12, stanovanje 9. 1390-13

V najem

Frizerski salon
za dame in gospode, kupim v središču mesta, ev. vzamem primeren lokal v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Obrt«. 1398-17

Kam pa, kam?

Krvavice
v gostilni Vidmar, Sv. Jakoba trg 5. 1369-18

Lokali

Brivsko-frizerski salon
dobro idoč v večjem kraju na Dolenjskem prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra točka«. 1399-19

KUPUJTE
edino pri naših
OGLAŠEVALCIH!

Sobo odda

Opremljeno sobo
poseben vhod, z 1 ali 2 posteljama, blizu tramvaja poceni oddam, lahko takoj. Sp. Šiška, Cernetova ul. 31-I. 1363-23

Opremljeno sobo
lepo, oddam. Malgajeva 8, I. nadstr. 1388-23

Sobe išče

Sobo
v bližini Kongresnega trga, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poseben vhod«. 1409-23a

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom na Prulah, Moste ali Kodeljevo iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Častnik«. 1408-23

Stanovanja išče

1000 lir nagrade
dam onemu, ki mi preskrbi 2-sobno stanovanje s pritiklinami. Naslov v vseh posl. Jutra. 1329-21a

Posest

Parcele
v bližini ... železnice ... 3.000 do 100.000 lir prodaja Pristava Franc, realitetna pisarna, Ljubljana, Cesta ... Rea 3, 3 poleg Stupice. 1211-20

Vilo,
eno ali dvodružinsko, kupim, cena ne igra vloge. Zajec, Tavčarjeva 10. 1410-20

Parcele
v Šiški, za Bežigradom, v Rožni dolini in na Mirju, kupim. Zajec, Tavčarjeva 10. 1410-20

Parcelo
prodam po izredno nizki ceni za 6 nadstropnico v centru. Zajec, Tavčarjeva 10. 1412-20

Visokopritlično hišo
z eno štiri sobnim in eno 3 sobnim stanovanjem ter vrtom prodam v zapadnem delu mesta. Zajec, Tavčarjeva 10. 1414-20

Parcele
v sv. Križkem in vzhodnem delu, prodam. Zajec, Tavčarjeva 10. 1415-20

Trinadstropno hišo
stanovanjsko, novejšo prodam v centru. Zajec, Tavčarjeva 10. 1416-20

Enonadstropno hišo
z dovoljenjem gradnje za 3 nadstropnico prodam v bližini zmaiskega mostu. Zajec, Tavčarjeva 10. 1413-20

Izgubljeno

Revna delavka
je izgubila 28. I. okrog pol 8 ure zjutraj pred glavno pošto ali na tramvaju svoje dolgotrajno ročno delo, v katerega je vložila svoje prihranke. Poštenega najditelja prosim da ga odda v upravi Jutra. 1404-28

Ženitve

Železniški uradnik
srednjih let, želi resnega znanja s primerno izobraženo neodvisno vdovo brez otrok, 30—40 let, ... z lastnim gospodinjstvom v Ljubljani. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vse za dom«. 1401-25

Pridelki

Seno in slamo
kupuje Gospodarska zveza Ljubljana, Bleiweisova cesta 29. 1328-33

Pomaranče
in suhe gobe prodaja Gospodarska zveza Ljubljana, Bleiweisova c. 29. 1327-33

Les

Deske vseh vrst, okrogel trd les, posamezne vagone ponudite z navedbo cene na oglasni odd. Jutra pod šifro »Izvoz«. J-226-1

Zdravstvo

Dvajset pijavk
nujno potrebujem. Prinesite v pisarno E. Jeras in drug (javna skladišča) Bleiweisova c. 33. 1395-40

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Brivnica, Centrum, Cesta, Brezdomka, Častnik, Cesta 77, Dobro plačilo, Dober, Dobro plačam, Daljša zapositev, Dolenjska c. 5, Dobro ohranjena, Direktno, Dva osamljena 52, Drug. dan, Februar, 1. februar 43, Gramatika, Gospodinja 1942, Glavna cesta, Gospodična 99, Gotovina, Hanau, Helena, Izvanredna prilika, Izvrstna metoda, Iskrena tovarišica, Januar 42, Kupujem, Kolo, Kjerkoli, Leksikon 1943, 152 lir, Lep dom, Ljubljančan, Lepa nagrada, Ljubljanski Zvon, Malo rabljen, Marljiva, Mihael 43, Metoda, Novo 2 vijenje 1943, Nizka cena, Odkritosrčen prijatelj, Pridna, Prilika, Posteljica, Perzijska, Plačam takoj, Popravljam, Pekarna, Poštena in preizkušena, Poštena, Preproga, Privat, Posojilo, Pianinec, Plačam zelo dobro, Premožna, Razvoj, Rabim, Revna brezdomka, Resen reflektant, Redkost, Skromna, Strešne, Siguren uspeh, Snežke škornje, Šiška, Svetla, Škornje, Sigurno naloženo 100.000 lir, Svidenje 20, Tajna usoda, Tri kontinentalne stvaje, Tramvaj postaja, ... promet, V mestu, Veletrgovina, Vila v Ljubljani, N. N., Vodstvo, Večstanovanjska, Zanesljiv, Zimski čar, Znanjen, zakon želim svoj dom.

Naročite se na romane Dobre knjige!

✝

Po dolgotrajnem trpljenju nas je za vedno zapustil v 38. letu starosti, previden s svetimi zakramenti, naš ljubljeni, dobri mož, brat in zet, gospod

MAKSIM ROPOTAR

višji finančni pristav finančne direkcije v Ljubljani

Na zadnji poti ga bomo spremili v petek, dne 29. januarja ob 3. uri popoldne iz kapelice sv. Krištofa na Žalah k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 30. januarja v cerkvi Marijinega Oznanjenja ob ½ 8.

Ljubljana, dne 28. januarja 1943.

Žalujoča žena PAVICA roj. REBERSKY
in ostalo sorodstvo

ŽAGOVODJO

za večjo parno žago SPREJME LESNA INDUSTRIJA. — Obširne ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Žagovodja«.

✝

Umrl nam je v 73. letu starosti naš dobri oče in stari oče, gospod

Nečemar Mihael

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 29. januarja 1943 ob ½ 5. uri popoldne z Žal — kapele sv. Nikolaja — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 28. januarja 1943.

Družine:
NEČEMAR — DR. VIDMAR

✝

Za svojim možem je odšla v večnost po dolgi mučni bolezni, previdena z zakramenti sv. vere naša skrbna mama, stara mama, sestra in tašča, gospa

Bajc Josipina

Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 29. januarja 1943 ob ½ 4. uri popoldne z Žal — kapele sv. Jožefa — k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi sv. Petra v četrtek, dne 4. februarja 1943 ob 7. uri.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 27. januarja 1943.

Žalujoči družini
BAJC in KVAS

✝

Sredi poklicnega dela je Vsemogočni nenadoma pozval k Sebi mojega preljubega soproga, nadvse skrbnega očka, dragega brata, svaka, nečaka in bratranca, gospoda

Srečka Vodopivec

računskega inšpektorja Visokega komisarijata

Pogreb predragega pokojnika bo petek, dne 29. t. m. ob 4. uri popoldne z Žal — kapele sv. Antona — k Sv. Križu.

Namesto cvetja na krsto, prosimo molite zanj in darujte za siromake.

Ljubljana, dne 28. januarja 1943.

Žalujoči:
ANKA roj. LAVRENČIČ, žena; ANKICA in VIDICA, otroka;
POLDI ZORN, sestra in družine: ZORN, ŠIRCA, LAVRENČIČ
in KUNSTEK

✝

È repentinamente passato a vita migliore

VODOPIVEC SREČKO

CAPO DELLA DIVISIONE CONTABILITÀ DELL'ENTE PER L'ALIMENTAZIONE ED ISPETTORE DI RAGIONERIA DELL'ALTO COMMISSARIATO

Del caro defunto corserveremo un vivo ricordo.

LUBIANA, addì 27 Gennaio 1943-XXI.

**Ente per l'Alimentazione
della Provincia di Lubiana**

✝

Nenadoma je umrl gospod

VODOPIVEC SREČKO

NAČELNIK KNJIGOVODSTVA PREHRANJEVALNEGA ZAVODA IN RAČUNSKI INSPEKTOR VISOKEGA KOMISARIJATA

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

V LJUBLJANI, dne 27. januarja 1943.

**Prehranjevalni zavod
za Ljubljansko pokrajino**

P. G. Wodehouse: 84

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»Nu... Zakaj potem ne rečete, Sam?« mu je tiho šepnila na uho.

Samu je za trenutek sapa zastala. Nekaj ga je stisnilo za grlo, in srce mu je silovito poskočilo v prsih.

»Kaj pravite?« je hripavo zajecljal.

»Pravim... zakaj... ne rečete.. Sam?« je zamrmrala Kay, poudarjaje besede z rahljimi potegljaji za njegove lase.

Sam je bil že na tej strani plotu. Kako je bil prišel, ne bi bil mogel povedati. Najbrže ga je bil po bliskovo preskočil. Odrtina, ki se je kasneje našla na njegovi levi goleni, je pričevala za to verjetnost, a v tem trenutku ni imela koža nikjer na telesu kake posebne vrednosti zanj. Obstal je, stopicaje po mehki gredici, in kakor uklet strmel v nedoločno svetlobo, ki je pomenila kraljico njegovega srca.

»A čujte, Kay... Čujte...« iz krošnje bližnjega drevesa se je nežno oglasil ptič. »Poglejte ..«

Tisti mah (vse, kar se je nocoj dogajalo, je bilo tako čudno skrivnostno) se je znašlo dekle v njegovem objemu. Čeprav so bile Samove duševne zmožnosti močno zameglene, se mu je vendar zdelo, da jo poljublja kakor neumen.

»Čujte... glejte...« je ponovil z drhtečim glasom. Zavedel se je, da stopa ob njeni strani po posutem prostoru in da se ga Kay, ako ga čuti ne varajo, drži za komolec. Zdelo se mu je tudi, da jo s srdito odločnostjo stiska za roko, kakor bi se bal, da mu zdajzdaj uide. »Tak glejte... ali je sploh mogoče?« je vendar že dokončal.

»Ali je kaj mogoče?« ga je vprašala Kay.

»Da bi dekle, kakršno ste vi... takšno sijajno, brezprimerno dekle, čudovito dekle... res moglo ljubiti ..« Ta beseda se mu je zdela najbolj čarobna izmed vseh čarobnih besed, tako da jo je v nekakšnem zanosu ponavljal. »Ljubiti... Ljubiti... Ljubiti fanta, kakršen sem jaz?« Pomolčal je, kakor bi ga zavzetost stiskala za grlo. »To je blazno!« je vzkliknil kakor sam pri sebi.

»Zakaj pa ne?« je mehko vprašala Kay.

»I nu, hotel sem reči. fanta... Človeka... fanta... oh, saj ne vem, kaj govorim!«

Kay se je tiho zasmejala, in Sama je izpreletel občutek, da izgublja nekaj dragocenega. Smejala se je, on pa ni mogel videti njenega smeha. Zazdelo se mu je, da se ne bo nikoli potolažil nad to izgubo.

»Ali hočete, Sam, da vam nekaj povem?« ga je vprašala.

»Nu?«

»Poslušajte. Razložim vam natanko tako, kakor mislim. Se vam je kdaj zgodilo, da so vam vzeli zanimivo knjigo, ki ste jo bili šele do polovice prečitali?«

»Ne. Mislim, da nikoli.«

»Meni pa. Zgodilo se mi je v Midwaysu, ko mi je bilo devet let. Deček, s katerim sva bila tisti čas velika prijatelja, mi jo je bil posodil. Pripovedovala je o nekem ‚Cincinnati Kitu' ki je skoraj zmeraj hodil okrog s krinko na obrazu in z ne vem koliko samokresi v žepu. Nekako pri polovici knjige sem bila, ko me je zalotila vzgojiteljica. Pri tisti priči me je poslala v posteljo, knjigo pa sežgala. Tako nisem nikoli zvedela, kaj se je zgodilo v tisti sobici z jeklenimi stenami, ki je bila skrita za barom ‚Pri sinji globeli' Mnogo let mi ta reč ni dala miru. Nu, in ko ste mi povedali, da odhajate, sem nenadoma začutila, da se spet pripravlja nekaj takega in da to pot spet ne bo pomoči. Spoznala sem, da si ne morem misliti lepšega kakor živeti z vami ter vas gledati, poslušati in opazovati in se veseliti tudi vseh norosti, ki jih boste še uganili. Teta Izabela bi nemara rekla, da je to ljubezen?«

»Rekla bi,« je brez obotavljanja odvrnil Sam.

»Konec koncev je to moj način ljubezni,« ga je Kay opomnila. »Čutim potrebo, da ostanem z vami še mnogo, mnogo let in občudujem vaše veleumne domislice.«

»Najveleumnejše, česar se morem ta mah spomniti, je tole.« Sam se je sklonil k nji in jo poljubil. »In tako veleumen mislim ostati do konca svojih dni.«

Čas jima je naglo mineval.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

»Kay?«

»Kaj bi rad, dragi?«

»Hočeš, da ti nekaj povem?:... A ne, morda bi se mi smejala.«

»Obljubila sem ti, da se ne bom več. Kaj si mi hotel povedati?«

»Tisto tvojo fotografijo, ki sem jo našel v ribiški koči...«

»Nu?«

»Enkrat sem jo poljubil.«

»Samo enkrat?«

»Ne, nočem ti prisegati po krivem. Ne samo enkrat, ampak vsak dan... Vsak blaženi dan... Po mnogo, mnogo kratov na dan. Zdaj se pa le smej, če se hočeš!«

»Ne. Smejala se ti bom do konca svojega življenja, a nocoj prav gotovo ne. Ti si moj angel, moj edini zaklad! Mislim pa, da bi bilo vendarle bolje,« je zamišljeno nadaljevala, »stopiti k stricu, če je že doma, in mu povedati vso stvar.«

»Stricu misliš povedati? Takoj?«

»Seveda. Ko je tako vesel, če hitro zve vse, kar se novega zgodi pri hiši.«

»A to pomeni, da me puščaš samega,« je žalostno rekel Sam.

»Samo za minuto,« je odgovorila Kay. »Baš toliko, da pomolim glavo skozi vrata njegove pisalne sobe in mu v naglici rečem: ‚Oh striček, zastran Sama ti moram povedati, da ga imam blazno rada.'«

»Poslušaj,« je resno rekel Sam. »Ako mi daš častno besedo... svojo sveto častno besedo... da se ne zamudiš dalje kakor trideset sekund...«

»Kako bi le mogla dalj prebiti brez tebe?« mu je zatrdilo dekle.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani